

A
dolgozatok
tartalmi
kivonatai

TANTÁRGYPEDAGÓGIAI ÉS OKTATÁSTECHNOLÓGIAI SZEKCIÓ

GYŐR, 1989. ÁPRILIS 6–7–8.

Feketéné Kiss Katalin
Tanítóképző Főiskola
Budapest

Témavezető:
Dr. Könyves-Tóth Lilla
főiskolai docens

AZ OLVASÁSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE AZ OLVASÁSI HIBÁK
TÍPUSAI ÉS JAVÍTÁSUK MÓDJAI

/ 2. osztály /

Napjaink oktatásügyének is egyik állandóan visszatérő kérdése, hogy vajon "tudnak-e az általános iskolások olvasni?" Ahhoz, hogy a kérdésre válaszolni tudjunk meg kell határozni pontosan, hogy mit is jelent az olvasni tudás. Az olvasási technika önmagában nem tölti be az olvasás funkcióját, az olvasás magában foglalja a megértést is. Az olvasás képessége - az iskolai értelmezés körén belül - abban nyilvánul meg, hogy a gyerek megérti-e azokat a szövegeket, olvasmányokat, amelyekkel a tanulmányai során kapcsolatba kerül. Erről a pedagógus kérdések segítségével győződik meg. Az eredménytelenségnek több oka lehet. Ezek közül az egyik az olvasási technika nem készségszintű volta.

Dolgozatomban az olvasási technika fejlesztésének elméleti kérdéseit vizsgáltam bővebben - különös figyelemmel az olvasástechnikai hibákra - és összevetettem, hogy ez miként valósul meg a gyakorlatban.

Az általam vizsgált 2. osztályban ezt tapasztaltam, hogy a gyerekek elég keveset olvasnak mind a szabadidejükben, mind pedig a tanórákon. Az anyanyelvi órák is túlságosan beszédközpontúak, az olvasás háttérbe szorul. A szövegfeldolgozó órákon gyakran elmarad a szintetizáló olvasás. Hangos olvasás során szinte kizárólag a jól olvasó gyerekek szerepelnek, mert nincs idő arra, hogy megvárjuk, míg egy gyengébben olvasó tanuló megbirkózik a szöveggel. Gyakran előfordul, hogy a szöveggel való néma ismerkedés során a lassabban olvasók nem érnek az olvasmány végére, így ők csak társaik elmondásából ismerik meg a szöveget. Az olvasóvá nevelést gátolja, hogy a gyerekek többsége otthon nem kap megfelelő indítást az olvasásra. A szülők ritkán nyújtanak jó példát, hiszen a feszített munkatempó, sok túlóra mellett kevés idő marad egy-egy jó könyv elolvasására. A szabadidőnk jó részét a televízió előtt töltjük. Hiányzik a gyerekeknek az esténkénti meghitt mesélés, ami szintén sokban hozzájárulna az olvasási kedv kialakításához és megkönnyítené az olvasástanulást is.

Holló Éva
Kormos Margit
Comenius Tanítóképző Főiskola
Sárospatak

Témavezető:
Dr. Csuhaj Varjú Imre
főiskolai tanár

JÁTÉKOS HUMOROS SZÖVEGEK FELDOLGOZÁSA ÉS A SZEMÉLYI-
SÉGFORMÁLÁS ÖSSZEFÜGGÉSEI AZ ALSÓTAGOZATOS OLVASÓ-
KÖNYVEK ALAPJÁN

Az általános iskola alsó tagozatában széles körű alapozással történik a tanulók személyiségének formálása. A játék, a humor jól szolgálja ezt. A tanítónak ki kell használnia minden lehetőséget, hogy a 6-10 éves gyermekek felismerjék és önmaguk építésére aknázzák ki a feldolgozott tananyag tartalmát.

A játékos, humoros irodalmi élmények meghatározóak lehetnek a tanulók önművelését, jellemalakulását illetően. A humor fogalmát sokszínűen kell értelmezni a kisiskolások oktatását, nevelését érintő munkában. Célravezető, ha klasszikus íróink, költőink és "nemzetnevelőink" vélekedését fogadjuk el alapként. A játék, a játékosság, a cselekedtetés az irodalmi alkotások morális és esztétikai hatását a jellemformálásban perdöntően befolyásolják.

Az olvasókönyvek szövegei erősen motiválják a gyermekeket. Különösen az 1-2. osztályos tankönyvekben található sok olyan szemelvény, amely alkalmas arra, hogy a tanulók a tanító vezető, irányító munkájával összefüggésben észrevessék, hogy mikor mit lehet, és hogyan kell általában helyesen cselekedni. A pedagógus találékonysága, a játékos, humoros helyzetek teremtése, az események, történések megjelenítései jó lehetőséget teremtenek a helyes, jellemes dolgok el- és befogadására, illetve a kipellengérezett, negatív jellemtulajdonságok elutasítására.

Jó, ha a nevelő mestere a humor alkalmazásának, és nevetés közben is képes kimondani az alapigazságokat.

Koncz Zeuzsanna
Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Témavezető:
Szikszai Lajosné dr
főiskolai docens

KOSZTOLÁNYI-MŰVEK TANÍTÁSA ALSÓ TAGOZATOSOKNAK

A dolgozat arra a kérdésre keresi a választ: megfelelőek-e az alsó tagozatos tananyagban szereplő Kosztolányi-művek a taníthatóság szempontjából, alkalmasak-e a kisiskolások sokoldalú fejlesztésére, milyen mértékben igazíthatók a tanulók értelmi-érzelmi fejlettségi szintjéhez.

Ezeknek a kérdéseknek a megválaszolásához nyújt segítséget a pedagógusnak mindenek-előtt a szövegek teljes /sokoldalú/ elemzése a tartalom és a forma egységében. A művek nyelvi-grammatikai, stilisztikai, esztétikai, erkölcsi szempontból való vizsgálatával kiszűrhető mindaz, ami az oktató-nevelő munka során felhasználható.

Kosztolányi művészetének korai megismertetésével lehetőség nyílik az érzékeny befogadóvá nevelésre, amely vonatkozik mind az irodalmi művek, mind a környező világ felé való nyitottá válásra, a jelentős szókincs-bővülés eredményeképpen a gyermekek nyelvi kifejezőképességének fejlesztésére, az igényes, választékos nyelvhasználat elsajátítására, a tanulók az írásbeli és a szóbeli szövegek szerkesztésekor egyaránt törekedjenek a tartalmi és formai oldal egyensúlyára, harmóniájára.

A tanítónak arra kell törekednie, hogy a prózai szövegek elemzése is elmélyült, tanítása élménytadó legyen.

Nagy Edit
Apáczai Csere János
Tanítóképző Főiskola
G y ő r

Témavezető:
dr. Kunoss Judit
főiskolai tanár

AZ ELSŐ OSZTÁLYOSOK ÍRÁSÁNAK JELLEMZŐI

A dolgozatíró azt a célt tűzte maga elé, hogy bemutassa az elsősök írásának jellemzőit tanulói munkák alapján. Az általa összeállított szöveganyagot negyvenhat tanuló írta meg a korrigált tantervben levő íráshasználati fokozatok szerint: másolással, írott és nyomtatott szövegről, tollbamondással, valamint emlékezetből való írással. Az írásmunkákat formai, tartalmi elemek és a helyesírás szempontjából vizsgálta, elemezte. Tapasztalatait alátámasztotta a tanulók írásaiból bemutatott példákkal, valamint grafikonon is ábrázolta a kapott eredményeket. A vizsgálat igazolta a hipotézisek közül a következőket: valóban jelentkezik már az első osztályban is a szabályos betűalakítás-tól való eltérés, valamint azt, hogy a tanulók számára a legtöbb gondot a körelemet és a görbe vonalelemet tartalmazó betűk alakítása okozta. A dolgozatíró is tapasztalta: az állóbetűs írásmód nem ad kellő lehetőséget a lendületes írásnak.

Pavlicsek Zsolt
Tanítóképző Főiskola
Kaposvár.

Témavezető:
Tóth Istvánné
főisk. adjunktus

A TÖRTÉNELMI OLVASMÁNYOK TANÍTÁSÁNAK ÉS
TANÍTHATÓSÁGÁNAK SZÁLAI ÉS SZÖVEVÉNYEI

Dolgozatomban bemutatom az 1-4. osztályban folyó történelmi alapozás és szemléletfejlesztés problémáit, valamint jól használható segédanyagot kívánok adni jövőbeni kollégáimnak az olvasmányok feldolgozásához. Kutatási módszereim: megfigyelés, interjú, kísérlet, kérdőív, forráskutatás, dokumentumelemzés. Felmértem a tanulók ismeretanyagát, az időben való tájékozódásukat, az összefüggések értését és viszonyulásukat a nagy személyiségekhez. Mindezt összevetettem saját elemzéseimmel. Eredmények: Az olvasókönyvekben sok a pontatlan történelmi ismeret és a szemléleti tévedés. Egyoldalú és hiányos a jellemábrázolás. Az olvasókönyvek felépítése logikailag és időrendileg is hibás. Kevés az ünnepek előkészítése és a világnézeti alapozás. Nem valósul meg a tantárgyon belüli és a tantárgyközi integráció. A tanterv is ellentmondásos a cél és a követelményrendszer meghatározásában. Nyilvánvaló, hogy így nem lehet megalapozni a felsős szaktárgyi képzéshez szükséges ismereteket és szemléletet. Történelemközpontúbbá kellene tenni olvasókönyveinket, ehhez új tankönyvi koncepció szükséges, amely a problémacentrikusságot helyezi az oktatás középpontjába.

Szentesi Edit
Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Témavezető:
Szikszai Lajosné dr.
főiskolai docens

A XX. SZÁZAD ELEJI PRÓZAI MŰVEK NYELVI-
STILISZTIKAI MEGKÖZELÍTÉSE AZ ALSÓSOK
SZÁMÁRA

A magyar stíluskutatásnak igaz van hagyománya, de igen szerény örökség ez. Ha pedig a tudományban még nincs gyökeres hagyománya valaminek, akkor az iskolában még kevésbé lehet. Pedig az anyanyelv az a tantárgy az iskolában, amelyik befejezett tudással kell, hogy kiengedje növendékeit. Sajnálatra méltó az az általános tendencia, hogy iskoláinkban a magyartanításban elhanyagolt terület a művek stílusa. Az órákon a domináns szerep a művek szerkezeti, tartalmi megközelítésére irányul. Dolgozatomban a választott művek elemzése során célom az volt, hogy bemutassam, hogyan lehet sokoldalúan, minden részletre kiterjedően megvilágítani az irodalmi mű művészi alkatát.

Dolgozatomban tantárgypedagógiai megközelítésre törekedtem. Törekedtem a stilisztikai módszerek alkalmazási lehetőségének kidomborítására. Elemzéseim során hangsúlyos szerephez jutott az irodalmi művek stilisztikai szempontú mondat-tani elemzése, a mondatösszetétel és a stílus kapcsolatának, az irodalmi jelzőhasználat szerepének megvilágítása. Dolgozattal a gyakorlati oktatás számára szeretnék elemzési szempontokat, módszereket nyújtani, olyan eljárásokat bemutatni, amelyek az oktatásban más-más módon is jelentkehetnek, de elősegítik az író szándékával, gondolatainak megismerését, az elemzések során lebontott művek magasabb fokon történő új szintézisét.

SZÓKE MÁRIA
Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Témavezető:
Szikszai Lajosné dr.
főiskolai docens

AZ ALSÓ TAGOZATOS NYIK-PROGRAM WEÖRES-
VERSEINEK TANÍTÁSA

Dolgozatirásommal az volt a célom, hogy bemutassam milyen módon közelíthetők meg a tanító és a gyerekek szemszögéből a Weöres-versek. Ennek érdekében csoportosítottam a NYIK-program 1-4. c. tankönyveiben fellelhetőket kommunikációs, verstani szempontból és képszerűség alapján. A művek megközelítésével azt akartam elérni, hogy azok gyermekközelségbe kerüljenek, élményt jelentsenek a kicsiknek.

A dolgozat különböző kommunikációs helyzetekre utaló Weöres-versek feldolgozását tartalmazza órarészlet formájában. A tanítási órán elvégzett verselemzések rávilágítanak a gyerekek irodalomelméleti ismereteire, ezért kiscsoportos foglalkozás keretében dolgoztuk fel a verseket. Az egyes osztályok tudásszintjéhez igazoldva igyekeztem óravázlatomban megtervezni és a tanítás folyamán megvalósítani a Weöres-versek nyelvtani, szókinostani, stilisztikai, verstani vizsgálatát. Törekedtem ezenkívül arra is, hogy helyesejtési gyakorlatok, mimetikus játék és illusztrációk készítése segítse a művek mélyebb értését. Elképzeléseim hasznosíthatóságát kipróbáltam több alkalommal, és azt tapasztaltam, hogy a kicsik jó befogadói a Weöres-versek legkülönbözőbb szempontú elemzésének.

Szűcs Rita
Tanítóképző Főiskola
Kaposvár

Témavezető:
Fioláné Dr. Komáromi Gabriella
főiskolai tanár

GYERMEKEK VERSEI A KINCSKERESŐ C. GYERMEKFOLYÓ-
IRATBAN

A gyermek nemcsak befogad, teremt is. A játék örömeivel és szenvedélyével ad jelt magáról és világáról. Keze nyomán agyagfigura formálódik, dallamokat talál ki és verset fabrikál. Utólagosan az ilyen vers becses irodalomtörténeti értékünk lehet: pl. József Attila gyermekkori verse, Weöres Sándor kamaszkori költeményei AZ ERŐ c. ifjúsági lap hasábjain.

A dolgozat írója a Kinckereső c. gyermekfolyóirat 12 évfolyamából /1974-1986/ 100 olyan verset vizsgál, amely gyermeki produktum. A versanyagot elsősorban a tematika, a valóságsszint, a "műben" rögzített, tárolt gyermeki létélmények szerint csoportosítja /pl. verses állatvilág, szerelmes versek, "én és a világ"/; de sajátos verstípusok is alkotnak fejezetet /képversek, csali mesék versben, szójátékok, leíró költemények/. Az "alkotó" életkora, a gyermeki létélmények sajátossága teszik a "művészi" produkcióit.

A szerző nemcsak az irodalmi elemzés módszereit, hanem a gyermeklélektan, az alkotás- és befogadáslélektan legfontosabb tapasztalatait is mozgósítja munkája során. De mert a gyermek "verse" is vers, elemzi annak világképét, a "költők" képalkotását, a verseket alkotó jelegyüttes hangzásviszonyait, a "költői nyelv" szavait és versmondait, a gyermeki kompozíciókat. És vizsgálja a versek gondolatvilágát, mert ez a "költészet" is tartogat üzeneteket a világnak.

Törökné Korim Andrea
Juhász Gyula
Tanárképző Főiskola
Sz e g e d

Témavezető:
Dr. Dombi Józsefné
főiskolai adjunktus

AZ INTEGRÁCIÓ Néhány lehetősége az
ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

A dolgozat a tantervi követelmények figyelembevételével az integrációs lehetőségeket vizsgálja az általános iskola felső tagozatában. Az ének-zenében, az irodalomban, a képzőművészetben rejlő közös vonásokat keresi.

A komplex esztétikai nevelés értelmezéséből kiindulva közelíti meg az integrációs lehetőségeket.

Kitér a lehetőségek veszélyére is, ami a túlzott komplexitásban rejlik, és az anyag tartalmának elsikkadásához vezethet.

A dolgozatban egyrészt bemutatásra kerül a zenében, az irodalomban és a képzőművészetben előforduló árnyalatok, párhuzamok, arányok, ellentétek közös kapcsolódási lehetősége a legegyszerűbb elemből kiindulva, elmélyültebben érintve az ellentétek gyakorlati alkalmazásának lehetőségét. Másrészt az irodalmi tananyag témáihoz kapcsolódóan keres zenei és képzőművészeti alkotásokat.

Az integráció alkalmazása az oktatásban hozzájárul a személyiség sokoldalú fejlesztéséhez.

2. Idegen nyelv

Domiterné Weidl Anita
Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Dr. Erdei Mihály
főiskolai tanár

AZ OROSZ NYELV OKTATÁSA A SZOVJETUNIO HATÁRAIN KIVÜL

Dolgozatomban Európa, Ázsia, Amerika és Afrika néhány országában vizsgáltam meg az orosz nyelvtanítást.

Érdekelt, hogy ezekben az országokban tanulják-e az orosz nyelvet, és ha igen, milyen szinten. Elsősorban olyan országokat vizsgáltam meg, ahol nem kötelező jelleggel tanítják az oroszot. Így jobban lemérhető a nyelv iránti érdeklődés. Ha valaki önként választja a nyelv tanulását, akkor ahhoz belső késztetés vagy távolabbi cél vezette. A fejlődő országokban az orosz nyelv tudása tanulási lehetőséget ad a fiataloknak. Szakmailag is fejlődhetnek orosz nyelvtudásukkal.

A fejlett országokban a lakosság többsége lexikai céllal tanulja az oroszot. A tudomány, a kereskedelem és a diplomácia területén dolgozóknak a napi munkájukhoz szükséges az orosz nyelvtudás.

Tizenhat országgal foglalkozom. Ezek területi megoszlás szerint:

1. Európa: Anglia, Spanyolország, Görögország, Svédország, Ausztria
2. Ázsia: India, Japán, Laosz, Burma
3. Amerika: Kuba, Amerikai Egyesült Államok, Brazília
4. Afrika: Algéria, Szudán, Etiópia, Tunézia

Illés Csilla
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyíregyháza

Témavezető:
Dr. Éva Erzsébet
főiskolai docens
Iván Ágnes
szakvezető tanár

A VIDEOFILM FELHASZNÁLÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI
AZ OROSZ NYELVI ÓRÁKON

Napjaink idegennyelvi nevelésében és oktatásában egyre többváltozás érezhető. A kötelező jellegű orosz nyelv-tanulás mellett, második idegennyelv tanulására is nyílik lehetőség. Egyre általánosabbá válik a kommunikáció központú nyelvoktatási szemlélet a tanítási-tanulási folyamat megszervezésében, s a módszerek megválasztásában. A nyelvoktatási módszerek felfrissítésénél egyre szorosabbá válik a kapcsolat a tantárgypedagógia és az oktatástechnológia között. A videotechnika minden korábbi technikai eszköz lehetőségeit meghaladó mértékben képes az adott célnyelv és kultúra komplex megjelenítésére a verbális és gesztusnyelvi elemek tanulmányozására, a kommunikációs készségek fejlesztésére. A dolgozat a "Мы тобою по русски" c. video sorozatból a На почте c. film felhasználását mutatja be 6. osztályban. A 15'-es órarészlet szituatív gyakorlatokat tartalmaz. A filmrészletek megtekintése után a témakör kiszélesítésére kerül sor a kreatív beszédgyakorlatok segítségével.

dr. Karoliny Lajosné
Tanítóképző Főiskola
Esztergom

Témavezető:
Tatárné
dr. Czeglédi Katalin
főiskolai docens

SZEMLÉLTETÉS ÉS SZITUÁCIÓTEREMTÉS A IV. OSZTÁLYOS

OROSZ NYELVI ÓRÁN

Tudjuk, mennyire fontos a társadalom és az egyén számára a nyelvtudás, ezért törekednünk kell arra, hogy a gyermekek az iskolában, gyermekkorban, fiatalokkorban próbálják minél magasabb szinten elsajátítani a különböző nyelveket. A negyedik osztályban meghatározó jelentőségű a gyermekek első találkozása az idegen nyelvvel, ezért igen nagy itt a tanítók felelőssége. Érezve ezt a felelősséget, igyekeztem dolgozatom írása során olyan ismeretekhez jutni, amelyek mindennapi gyakorlati munkámat segítik. Dolgozatom első részében foglalkoztam a gyermekek életkori sajátosságaival, a szemléltetés fontosságával és módzataival, a szemléltetés biopszichikai alapjaival és a módszerek megválasztásának szempontjaival.

Dolgozatom fő részét egy természetes kísérlet leírása és a szerzett tapasztalatok elemzése alkotja, statisztikai adatokkal alátámasztva. Ugy érzem, a kísérlettel sikerült bizonyítanom, hogy a nyelvet mint a kommunikáció eszközt kívánjuk tanítani, ehhez a szituációteremtéses eljárás igen eredményes. A tanítás folyamán felhasználok tantárgypedagógiai ismereteimet, előzetes tapasztalataimat, s munkám eredményes elvégzése új ötletek, szemléltetési eljárások, játékos módszerek kidolgozására készítet. Ezek hasznát azóta is érzem mindennapi munkám során.

Dolgozatom befejező részében a játékoság fontosságával foglalkozom, s dolgozatomat saját órám kipróbált kis játékgyűjteménnyel zárom.

Makay Rita
Bánki Donát Gépipari
Műszaki Főiskola
Budapest

Témavezető:
Tóth Béláné dr. tanár
dr. Gonda Gyuláné nyelvtanár

ANGOL SZAKSZÖVEGFORDÍTÁS SEGÍTÉSE SZÁMITÓGÉPPEL

A dolgozat az angol szakszöveg megértés és fordítás sajátosságait tárja fel. Alapvető a szakszövegfordításban a szakszókincs birtoklása és a legfontosabb nyelvtani szerkezetek ismerete. Mivel a szakszövegfordítás tanulása nagyrészt egyéni tanulás, illetve gyakorlás útján történik, a számítógép, mint az egyéni tanulást kiválóan segítő eszköz, jól felhasználható a tanulási folyamatban.

A nyelv az információt szimbolikusan kódolt formában közvetíti. A kód könnyebb megértéséhez, rögzüléséhez és felhasználásához nagy segítséget nyújtanak az ábrák és a képek. A demonstrációs szótárprogram alkalmazása bizonyítja, hogy egy-egy angol szakszót nemcsak a magyar szó alapján lehet felidézni, hanem az angol szó és a jel, illetve kép között létrejött feltételes kapcsolat is aktivizálódik.

Az angol szakszöveg szerkezetének elemzését illusztráló táblázatok, statisztikai vizsgálatok átfogó képet nyújtanak a szakszöveg jellegéről, illetve a szenvedő szerkezetéről és annak kísérő elemeiről.

A szakszövegfordítás tanítását segítő nyelvtani program ismertető, gyakorló és ellenőrző programrészből áll. A számítógépes programnak szerves része a kitöltés, és a kitöltés után a válasz értékelése.

Az elkészített oktatóprogram sok irányban bővíthető, fejleszthető.

Redele Ilona
Koczka Ferenc
Ho Si Minh Tanárképző Főiskola
E g e r

Témavezető:
Dr. Béky Loránd
főiskolai tanár
Rácz József
főiskolai tanársegéd

LÉNA ÉS TÁNJA

/ÁLTALÁNOS ISKOLAI OROSZ NYELVLECKE SZÁMITÓGÉPES FELDOLGOZÁSA/

A dolgozat az orosz nyelvi tananyag 6. osztály 11-es lecke témáját dolgozza fel. A problémakört teljesen körbejárja, fokozatosan nehezedő feladatokkal. A feladatok az egyszerű memorizáló gyakorlatoktól kezdődően a szabad beszélgetésig, mind önálló munkára készítetik a tanulót. A feldolgozás jól segíti a tanár-tanuló-számítógép együttes kommunikációjának optimális lehetőségét. A problémakör ilyen irányú feldolgozása nagy motivációs erőt hordoz, melynek kihasználása különösen indokolt az orosz nyelvtanulás, pontosabban ebben az életkorban kezdődő beállítódási problémák ellensúlyozására. A témakör feldolgozása programozástechnikailag gondoskodik a könnyű és egyértelmű szoftver-kezelés feltételéről.

A dolgozat kipróbálási tapasztalatai igazolják, hogy az idegennyelv oktatásában az ilyen irányú módszertani megoldások - életkori sajátosság figyelembevételével - fokozzák a mérhető tanulási eredményeket, de méginkább hozzásegítenek a tanulók pozitív beállítódásának kialakításához.

Rozgonyi Márta
Juhász Gyula
Tanárképző Főiskola
S z e g e d

Témavezető:
Dr. Héjjas Endre
főiskolai docens

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI OROSZ NYELVI TANKÖNYVEK SZÓ-
KINCSENEK VIZSGÁLATA

Dolgozatom a szókinestanítás problematikájával foglalkozik. A nyelv mint jelrendszer két összetevőből áll: a lexikából és a grammatikából. A két komponens közül a nyelvoktatás kezdeti szakaszában mindenképpen a szókinestanítás a fontosabb. Természetesen a szókinest minden egyes elemét megtanítani lehetetlen és szükségtelen is.

Az oktatás céljaira legmegfelelőbb lexikai egységek kiválasztását statisztikai vizsgálatok teszik lehetővé. Dolgozatomban az 1978-ban kiadott új tanterv alapján készült tankönyvek szókinestét vizsgálok morfológiai, szintaktikai és tankönyvmetodikai szempontok szerint azzal a céllal, hogy megállapíthassam: a tankönyvek szókinesté milyen mértékben felel meg a beszédközpontú nyelvoktatás követelményeinek.

A jelen kutatás csupán néhány szempontból vizsgálja a tankönyvek szókinestét, de valamennyi felvett adat számítógépes feldolgozása már folyamatban van.

A dolgozat mellékletét példaanyag képezi: a tankönyvekben előforduló összes szó, néhány jellemzőjét is feltüntetve. Az általam végzett statisztikai vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a szótanulás hatékonysága a szavak osztályonkénti ismétlődésének aránytalansága miatt csökken, de a beszédkészség-fejlesztéshez elengedhetetlenül szükséges dialógusok száma és minősége meggyőző arról, hogy a tankönyvírók maximális segítséget adtak a cél eléréséhez.

Sági Mária
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyiregyháza

Témavezető:
Dr. Éva Erzsébet
főiskolai docens

A MOTIVÁCIÓ SZEREPE AZ OROSZ NYELV OKTATÁSÁNAK
KEZDETI SZAKASZÁBAN

Társadalmunk egyre nagyobb igényt támaszt a teljesítményképes nyelvtudással rendelkezők iránt. Ez magyarázható hazánk eleve adott történelmi, nyelvi, földrajzi, szociális adottsága miatt is.

Iskolai tanulásunkba viszonylag hamar bevonul az orosz nyelv /3.o. - Szakosított Tanterv szerint; 4. o. - Ált. Tanterv szerint/, sokáig egyetlen idegen nyelv is marad. Napjaink oktatáspolitikája sürgetően változást ígér az idegennyelvi-nevelés és oktatás terén. /2. idegen nyelv bevezetése; differenciálás; fakultatív nyelvek stb./
Mind az első, mind a második idegen nyelv tanulásánál is meghatározó szerepet tölt be a motiváció. A dolgozat a nyelvtanulást érintő közvetlen, cselekvési motivációt vizsgálja. Motivációs teszt alapján méri az 5. és 6. osztályos tanulók idegen-nyelvi beállítódását.

Szilágyi Ildikó
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyiregyháza

Témavezető:
Dr. Éva Erzsébet
főiskolai docens

TELJESÍTMÉNYMÉRÉS ÉS HIBAELEMZÉS A 6. OSZTÁLYOS FEL-
MÉRÉSEK TÜKRÉBEN

A különböző nyelvoktatási módszerek sokszínűen kezelték a nyelvtan szerepét és jelentőségét.

Egyetértünk Soserba akadémikus véleményével, miszerint: "A nyelvtan tanítja a beszédet". Napjaink idegen nyelvi nevelésében és oktatásában a beszédközpontúság elve érvényesül.

Mindnyájunkban fölmerül a kérdés, hogyan lehetne jobban a nyelvtant a beszéd szolgálatába állítani.

A dolgozat erre a kérdésre keresi a választ. Célja: egy feladatsor segítségével mérni a 6. osztályos tanulók nyelvtani ismereteit. Feladata: Hibaelemzést végezni a 6. osztályos tantervi követelmény tükrében. A vizsgálatban 3 iskola 6. osztályos tanulói vettek részt.

A vizsgálat módszere: az interjú, a kérdőív és a feladatlap.

A vizsgálatban 60 fő vett részt.

Tiszóczy Dalma
Janus Pannonius Tudományegyetem
P é c s

Témavezető:
Dr. Majer József
egyetemi adjunktus

A SZEMÉLYI SZÁMITÓGÉP ALKALMAZÁSA AZ ÁLTALÁNOS
ISKOLAI BIOLÓGIA OKTATÁSBAN

A legtöbb oktatórendszer kötött rendszerű egységekből, leckékből épül fel. Az egész tanulási folyamatot irányító CAI rendszereknél /Computer Aid Instruction/ ezek a leckék kapcsolatban állnak, egységet alkotnak. A mi általunk szerkesztett programoknál a tananyagot feladatokra bontottuk a munkafüzet alapján. Az új információ, a tananyag közlése, feldolgozása a tanórán történik. A tanuló a géppel a rögzítés, ellenőrzés folyamatában kerül kapcsolatba. A rendszer tanárorientált, a feladatok sorrendjében van választási lehetőség, a tanár a tananyag feldolgozása során határozhatja meg ezt a sorrendet. A feladatokra adott válaszokat ugyanúgy értékeli a gép, mint a CAI-rendszereknél. Ez alapján vagy új feladatot ad, vagy az anyag újbóli átnézésére utasítja a tanulót, és ugyanazt a feladatot adja. A terveknek megfelelően két 6. osztállyal kezdtük a munkát, amit felmenő rendszerben a 8. osztály befejezéséig folytatunk ezekkel a tanulócsoportokkal. A 6. osztályos tananyaghoz 22, tanórán használandó, a tanítási anyaghoz és a munkafüzet-hez szervesen kapcsolódó oktató programot készítettünk. Ezek kipróbálása a befejezéshez közeledik. A tanulók a géppel való munkát 2-3 óra alatt megszokták, a géppel való munka erősen motivált. A gép a tanulót elfoglalja, figyelmét leköti, alkalmat adva a tanárnak /ha jól szervezi és át-gondolja az órát/ a differenciált foglalkozásra. Mivel nem minden tanulónak jut készülék, a csak munkafüzetrel dolgozók figyelmét a gépek elvonhatják.

Tóth Éva
Janus Pannonius Tudományegyetem
P é c s

Témavezető:
Dr. Békefi Irén
egyetemi adjunktus
Dr. Csoknya Mária
egyetemi adjunktus

A 6. OSZTÁLYOS BIOLÓGIA ÉS A HUMÁN TÁRGYAK KAPCSOLATA

A Tudományos Diákkörben végzett munkám során arra vállalkoztam, hogy a biológia tantárgy humán tárgyakkal való koncentrációlehetőségeit vizsgáljam. Jelen dolgozatomban a 6. osztályos biológia 5 tanítási egységéhez gyűjtöttem képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotásokat, melyek bemutatása során azon tulmenően, hogy a biológia tárgy oktatási feladatainak megoldását segítik, kitekintést adnak más tantárgyak, művészetek felé. Ezáltal azt remélem, hogy a tanulók világképét és általános műveltségét is sikerül fejlesztenem, mert a természet mellett a művészetek tartalmaznak olyan életigazságokat, melyek pótolhatatlanok számunkra. A magyar festők egy-egy képének bemutatásával a tanulók hazafias érzelmeit, míg a külföldi festők képein keresztül más népek kulturájának megbecsülését szeretném kialakítani a tanulóknál. Az irodalmi alkotások /versek, elbeszélések/ bemutatásával példát szeretnék adni tanulóimnak arra, hogy a természet és a biológia jelenségei művészi szép szóval is kifejezhetők.

Tantárgypedagógiai szempontból igen fontosnak tartom, hogy ezen művészi alkotások segítségével az óra elején felkeltsem a tanulók érdeklődését, ha óra közben alkalmazom, akkor ezek segítségével feloldjam az esetleges feszültséget, ha viszont az óra végén mutatom be, akkor remélem, hogy tanulóim kellemes élményekkel távoznak a biológia óráról.

Bognár István
Tanítóképző
Főiskola
Kaposvár

Témavezető:
Dávid János
főiskolai
tanársegéd

TALAJOK ÉS NÖVÉNYTÁRSULÁSOK VIZSGÁLATA
KAPOSVÁR KÖRNYÉKI MINTATERÜLETEN

Dolgozatom első részében a szakirodalom alapján áttekintést adok a talajokkal kapcsolatos ismeretekről /talajok fogalma, képződése, tulajdonságai/. Ezt követően mutatom be kutatásaim módszereit és eredményeit.

Vizsgálataimat 1988. áprilisában kezdtem el négy mintaterületen. Tavasszal cönológiai felvételeket készítettem, amelyek segítségével igyekeztem megismerni a növénytársulásokat. A nyári munkám során a talajszelvények megásását végeztem el, majd meghatároztam a genetikai talajtipusokat. Répáspusztán agyagbemosódásos barna erdőtalajt találtam. Kaposzserdahelyen is ugyanez a talajtípus fordul elő. Somogyazalóban barnaföldre bukkantam, Kaposújlakon pedig réti talajra. Ugyanakkor ismét cönológiai felvételezést folytattam a nyári aspektus rögzítésére.

Dolgozatom befejező részében példákat mutatok be az elméleti ismereteknek a tanítási gyakorlatban való alkalmazására.

Filep Sándor
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyiregyháza

Témavezető:
Balogné Szabó Ildikó
főiskolai adjunktus

KÖRNYEZETÜNK LEGFONTOSABB VEGYÜLETE A VIZ, TULAJDONSÁGAIVAL
ÉS VEDÉLMÉVEL VALÓ ISMERKEDÉS LEHETŐSÉGEI AZ ALSÓ TAGOZATBAN

Élőtelemünk a víz, különösen igaz ez azon a helyen, ahol a Tisza, a Szamos és a Kraszna folyó folyik. A Vásárosnaményban élő gyerekek számára ez meghatározó tényező, velük szeretném a víz tulajdonságait és élővilágát megismertetni. Az első részben kifejtett ismeretekre, fogalmakra és a tananyagra, valamint a második részében Vásárosnamény vízgazdálkodási helyzetére és az ebből adódó lehetőségekre építettem, a szakköri programot és a vízzel kapcsolatos foglalkozások menetét. Ez a program lehetőség, jelentősége az, hogy adott helyhez konkrétan kapcsolódik, ezáltal helyben használható.

A harmadik rész egy természetbarát szakkör két ágának:

-- kezdők: Kis Huhogócskák

-- haladók: Nagy Huhogók programja.

A 2x16 foglalkozás és egy közös kirándulás, amelyek az évszakokhoz igazodnak, figyelembe veszik a környezeti lehetőségeket, s ezekhez kapcsolódnak a módszertani és a szemléltető anyagok is.

A negyedik rész a vízzel kapcsolatos foglalkozások részletes tervezetét tartalmazza. Itt konkrétan megfogalmaztam a feladatokat, célokat, eszközöket és módszereket.

Ha elképzelésemnek egy töredéke is megvalósul már megérte, hogy ezzel a témával foglalkoztam.

Gonda Judit
Órhegyi Ildikó
Tanítóképző Főiskola
Budapest

Témavezető:
Pusztai Jánosné dr.
főiskolai adjunktus

TANTERVI VARIÁCIÓ - BIOLÓGIAI, FÖLDRAJZI ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI
ALAPFOGALMAK

A dolgozat egy környezetismeret tantervi vázlat biológiai, földrajzi és környezet- ill. természetvédelmi részét foglalja össze, az általános iskola 1-4. osztálya számára. Második része egy fogalomjegyzék, mely azokat a háttérismereket tartalmazza, amelyeket a tanítónak feltétlenül ismernie kell az adott fogalom kialakításakor.

A tantervi rész 4 nagy témakörre tagolódik, úgymint:

- természetföldrajz,
- társadalmi témakör - gazdaságföldrajz;
- élővilág - biológiai alapfogalmak;
- természet - és környezetvédelem.

A fogalomjegyzék ábécé rendbe szedve tartalmazza a fogalmakat és magyarázatukat.

Jakab Zsuzsa
Apáczai Csere János
Tanítóképző Főiskola
G y ő r

Témavezető:
Dr. Jámbor Balázs
főiskolai adjunktus

A LAKÓHELY TERMÉSZETI ADOTTSÁGAINAK FELHASZNÁLÁSA A 3.
OSZTÁLYOS KÖRNYEZETISMERET TANÍTÁSÁBAN

"Párizs az én Bakonyom", írta annak idején Ady Endre, s ebben a kijelentésben nemcsak Párizs-imádat van, hanem "bakonyiság" is.

A Bakony, s benne Dudar a szülőföld egy kis darabja, táj, amely dajkál és fölnevel. Meg kell ismerni a vidéket, ott-honossá kell válnunk, hogy a nagyvilágban járva is érezzük a visszahúzó erőt, ami a szülőföldre köt. A szülőföld ismerete: ablak, amelyen keresztül az egész világra láthatunk, s tükör, amelyben megláthatjuk önmagunkat.

A 3. osztályos környezetismeret tananyaga lehetőséget biztosít, hogy a gyerekek az értelmi fejlettségüknek megfelelően ismerhessék meg a Bakonyt és szűkebb környezetüket, falujukat.

Azok az ismeretek maradnak meg az alsó tagozatos gyerekekben jobban, amelyek érzelmekkel telítettek. Az érzelmi kötődést a tanítónak kell biztosítani.

Mint minden ember, én is kötődöm ahhoz a helyhez, ahol születtem, ahol élek. Mivel szeretni csak azt lehet igazán, amit ismerünk, ezért éreztem szükségét annak, hogy tájékozódjam a táj természetföldrajzi szakirodalmában.

Dolgozatom elején a lakóhely megismerésére vonatkozó követelmények alapján vizsgáltam a korábbi tanterveket. Ezután foglalkoztam részletesen a földrajzi környezettel, a természeti adottságokkal. A következő fejezet tartalmazza véleményem szerint a legfontosabb részt, amely bemutatja, hogy dolgoznám fel ennek a témakörnek /kölsönhatások a földrajzi környezetben/ az első három óráját.

Földrajzi alapfogalmakat tanítok meg a lakóhelyen végzett földrajzi megfigyelések, diaképek alapján. Később erre alapozva, az általános törvényszerűségek birtokában juttatjuk el a gyereket az ország, a Föld, a Világegyetem megismeréséhez.

Végül kitekintettem a természetismeret tanításának folytatására a 4. és 5. osztályban.

Karácsony Ildikó
Berzsenyi Dániel
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Németh Istvánné
főiskolai adjunktus
Molnár László
főiskolai tanársegéd

ELEMI CSILLAGÁSZATI ISMERETEK OKTATÁSA
AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA ALSÓ TAGOZATÁBAN

SZAKKÖR KERETÉBEN

A dolgozat egy a 3./4. osztályos tanulókkal kitöltött kérdőívet és ennek elemzését mutatja be, azt bizonyítva, hogy érdekli a tanulókat a csillagászat.

A továbbiakban egy csillagászati szakkör éves tervét, cél és feladatrendszerét, a tananyagok részletes ismertetését az ezekhez tartozó szemléltető és munkaeszközöket, módszertani javaslatokat, valamint a követelmények megfogalmazását tartalmazza a dolgozat.

Klesitzné
Répás Teréz
Apáczai Csere János
Tanítóképző Főiskola
G y ő r

Témavezető:
Dr. Jámber Balázs
főiskolai adjunktus

CSILLAGNÉZŐBEN
ISMERKEDÉS A NYÁRI ÉGBOLT CSILLAGKÉPEIVEL TÁBOROZÁS KERETÉBEN

Antoine de Saint-Exupéry ezt írta "A kis herceg" című könyvében: "Az embereknek nem ugyanazt jelentik a csillagaik. Akik úton járnak, azoknak vezetőül szolgálnak a csillagok. Másoknak nem egyebek csöppnyi kis fényeknél. Ismét mások, a tudósok számára problémák."

Mit jelentenek a csillagok a gyerekek számára? Leginkább talán csöppnyi kis fényeket, amelyek sok száz évvel ezelőtt élt emberek mondavilágát jelenítik meg. Láthatók az égen az arab, az egyiptomi, a görög, de a magyar nép hitvilágának hősei is.

Hogy miért görbe a Göncölszekér rúdja? Ki volt Androméda? Miért kerüli a Skorpiót Orion? Miért olyan fényes a csillagok országútja?

A dolgozat célja ezekre a kérdésekre mesébe ágyazott választ adni. De nem csak csillagmeséket ismerhetnek meg a gyerekek. Megtanulnak tájékozódni a csillagos égen, megismerkednek egy egyszerű távolságmérő módszerrel, és néhány fontos alapfogalommal. Ennek egy lehetséges módját tartalmazza is a dolgozat. Tartalmazza továbbá azt, hogy miért célszerű megismerkedni a csillagképekkel, és miért nyári táborban célszerű megismerni őket.

Kormány Ilona
Varga Ágnes
Comenius
Tanítóképző Főiskola
Sárospatak

Témavezető:
Dr. Egri Károlyné
főiskolai adjunktus

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS LEHETŐSÉGEI ÉS MÓD-
SZEREI KÖRNYEZETISMERETI ÓRÁKON AZ ÁLTALÁNOS
ISKOLA 1-3. OSZTÁLYÁBAN

A dolgozat készítőinek témaválasztását középiskolai vöröskeresztes szakköri munkájuk, családi háttérük és a főiskolán szerzett egészségügyi ismereteik motiválták. Munkájuk szerkezetileg jól tagolt. Dolgozatuk első nagyobb fejezetében azt vizsgálják, hogy a tantervi követelmények miként segítik elő az egészséges életmódra nevelést az 1-3. osztályok környezetismereti óráin.

A következő részben az egészségnevelés környezetismereti munkafüzetekben található lehetőségeit tárják fel. Majd javaslatokat tesznek módszertani vonatkozásokban. A TDK-munka egyik értékes részét képezi az a fejezet, amelyben a téma szempontjából elemzik a meglátogatott és videofelvételeken is rögzített környezetismereti órákat. Figyelmet érdemel az általuk önállóan végzett összehasonlító felmérés és annak elemzése. /Encs és Sárospatak városokban kutatták a káros szenvedélyek - dohányzás, alkoholizálás, és "szipózás" - okait és elterjedtségét./

Szakirodalmi tájékozottságuk megfelelő. A mellékletekben esztétikusan dolgozzák fel az empirikus tényanyagot. A szerzők a mindennapi életben is hasznosítható módszerekkel gyarapítják az általános iskolai oktató-nevelő munkát.

Kovácsné
Révész Julianna
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyiregyháza

Témavezető:
Dr. Miklovicz Árpád
főiskolai adjunktus

TERMÉSZETVÉDELMEKRE NEVELÉS KÖRNYEZET-
ISMERETI SZÁKKÖR KERETÉBEN

Napjaink sarkalatos problémája a környezet-, illetve természetvédelem kérdése. Éppen ezért nagyon fontos megkeresni, feltárni azokat a lehetőségeket, amelyekkel már a kisiskolások is hozzájárulhatnak e nemes ügyhöz.

A dolgozat erre a kérdésre próbál választ keresni.

Az első rész a természetvédelem történeti fejlődését, és a konkrét természetvédelmi tevékenységre kiemelt tájunkat, a Bükk Nemzeti Parkot mutatja be.

A második nagy fejezet az iskola feladatait, lehetőségeit kutatja a természetvédelmi tevékenységek között. Itt kerül sor a természetvédelmi szakkör munkájának bemutatására.

/Három részletes foglalkozás a 2. sz. mellékletben van kidolgozva./

A harmadik fejezet az összefoglalás, amely abban a reményben zárja a dolgozatot, hogy az így megtervezett szakkör jó színtere a természetvédelemre nevelésnek.

Pujsz Lászlóné
Tanítóképző Főiskola
Jászberény

Témavezető:
Nagy János
főiskolai adjunktus

A KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI NEVELÉS LEHETŐSÉGEI AZ
ÓVODÁBAN ÉS AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA ALSÓ TAGOZATÁN

A dolgozat készítőjének az volt a célja, hogy az adott témakörben felmérje a gyerekek ismeretrendszerét és magatartásformáját, keresse azokat a pedagógiai gyakorlatban alkalmazható módszereket, amelyekkel a tanulók ilyen irányú képességeit fejlesztheti.

Feltáró módszerei: interjú, tantervi anyagelemzés, teszt.
Feldolgozó módszerei: a kapott adatok matematikai összehasonlítása és elemzése, az adatokból adódó következtetések levonása.

Dolgozatának nagy értéke, hogy a ténymegállapítások mellett rámutat a további feladatokra, s mint pár hónapja tanító pedagógus, ezeket igyekszik is munkássága során megvalósítani.

Szabó Marianna
Tóth Andrea
Comenius
Tanítóképző Főiskola
Sárospatak

Témavezető:
Dr. Egri Károlyné
főiskolai adjunktus

A BIOLÓGIAI ÉS FÖLDRAJZI KISÉRLETEK TERVEZÉSE, SZERVEZÉSE
KÖRNYEZETISMERETI ÓRÁKON, AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA 3. ÉS 4. OSZ-
TÁLYÁBAN, KISÉRLETI ESZKÖZKÉSZLET TERVEZÉSE
4. OSZTÁLYBAN

A dolgozat készítői meggyőzően és sokrétűen igazolják azt, hogy a 6-10 éves tanulók természetszemléletének fejlesztéséért az önálló tantárgyként tanított környezetismeret tehet a legtöbbet. TDK-munkájuk átfogó szakirodalmi ismeretekre és önállóan feltárt empirikus tényanyagra épült. Arányos szerkesztésű és jól tagolt dolgozatuk 5 nagyobb fejezetet tartalmaz.

Főiskolai tanulmányaik alapján dolgozták fel a kísérletek lényegét, típusait, és a szervezésükkel kapcsolatos tudnivalókat. Munkájuk újszerű, értékes eleme a szemináriumi mikrotanításról készített videofelvétel, amelynek képei bemutatják a tanítójelöltek gyakorlati felkészítésének "műhelytitkait".

Dolgozatuk másik figyelemre méltó részét képezi az általános iskolai tanulócsoportokban végzett felmérés /két tanulócsoportban visszatérően vizsgálták, hogyan emlékeznek a tanulók a kísérletekre/. A kapott eredményeket grafikusán ábrázolják és azokból gyakorlatilag hasznosítható következtéseket vonnak le. Kutatásuk szertárfejlesztő jelleget is mutat, negyedik osztályos kísérleti eszközkészletet állítottak össze.

3. Fizika - kémia

Bozsoki Balázs
Fertig Miklós
Berzsenyi Dániel
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Almási István
főiskolai adjunktus

TÁPEGYSÉGEK

Tanulókisérleti eszközkészlet a tápegységek oktatásához

Dolgozatunkban tanulókisérleti eszközkészlet teljes dokumentációját adjuk meg. Dolgozatunk célja, hogy egyszerűen, gyorsan, saját kezűleg is, és olcsón előállítható mérősorozatot hozzunk létre, a legalapvetőbb elektronikai alkatrészek felhasználásával. Az elektronika oktatását már általános iskolában el kell kezdeni, ha azt akarjuk, hogy a társadalomnak új szemléletű szakembergárdája nőjön fel. A tápegységkapcsolások egy része alkalmas az általános iskolai alapoktatásban való felhasználásra. A bonyolultabb kapcsolások inkább a szakköri munkában, illetve a szakképzésben használhatók eredményesen. Munkánk felépítése olyan, hogyha bárki saját kezűleg kívánja elkészíteni ezen áramköröket, ahhoz elegendő segítséget nyújt, és a tervezéstől a mérésig az egész folyamatot rendszerben láthatja. Olyan rendszert hoztunk létre, amelyben az áramkörök panelrendszerűek, tehát funkcionális egységekre tagolhatók, az egységek funkciójának ismeretében könnyebb lesz a részek működésének megértése, majd felépítve a bonyolultabb áramköröket, jól követhető az egyre több igényt kielégítő működés is.

Götz Erzsébet
Simon László
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyíregyháza

Témavezető:
Dr. Tarr Ferenc
főiskolai docens

A RÁDIÓAMATOR TEVÉKENYSÉG RÖVID ISMERTETÉSE.
A TÁVIRÓJELEK SZAKKÖRÖN TÖRTÉNŐ TANÍTÁSÁNAK
MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI; S A BEGYAKORLÁSÁRA
SZOLGÁLÓ ESZKÖZÖK

A dolgozat szerzői egyben rádióamatőrök is, így munkájukban mindenekelőtt a rádióamatőr mozgalomról, s a rövidhullámu amatőréletéről írnak; kedvet csinálva ezzel leendő amatőrtársaiknak a rádiózáshoz.

Ezt követően a távirójelek tanításának a módszertani kérdéseivel foglalkoznak nagy alaposággal.

Ismert tény, hogy a morzejelekkel történő hírközlés mind a rádióamatőrök, mind a Honvédség számára rendkívül fontos. Noha a jelek vételének és adásának elsajátítása egyika a legnehezebb feladatoknak, tanításának módszertanáról még nem jelent meg eddig összefoglaló munka. A dolgozat idevágó része ezt a hiányt pótolja sikeresen.

A morzejelek adásának és vételének a tanításához technikai eszközök is szükségesek. A szerzők könnyen elkészíthető hangfrekvenciás oszcillátorokat ajánlanak erre a célra.

De leírást közölnek olyan házilag beszabályozható magnetofonról is, amellyel tetszés szerint gyorsítható és lassítható a morzejelek visszajátszása anélkül, hogy a hangmagasságban változás következne be. Végül a távirójel-oktatás számítógépes lehetőségeit ismertetik. Öt kitűnő morzeoktató-programot mellékelve munkájukhoz.

Gyórfi Gyula
Katos Attila
Berzsenyi Dániel
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Dr. Deák György
főiskolai docens

A KÉMIA TANÍTÁS SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FEL-
TÉTELEI NYUGAT-MAGYARORSZÁGON

Nyugat-Magyarországon a kémia tanítás személyi feltételeiben lassú javulás várható. Lényeges változásra van szükség az erkölcsi és anyagi megbecsülés megteremtésében és nagyon fontos a tanárok túlterhelésének csökkentése.

A továbbképzésben a minőség, a színvonal javítása vált szükségessé, előnyben kell részesíteni az egyetemek, főiskolák szervezte komplex továbbképzést.

A tanárképző intézmények feladata a képzésben kettős. Egyfelől munkaerő igényének megfelelő képzésre van szükség, másfelől közeledni kell az általános iskola mindennapi gyakorlatához.

A tárgyi feltételek javítására rövid időn belül lehetőség nincs, mert a beszerzéshez nemcsak pénz, hanem áru is kell. A TANÉRT forgalmazása lassú, bürokratikus, és az áru kevés, minősége kifogásolható. Az iskolának a vegyszerek, eszközök, szemléltető eszközök beszerzése komoly gondot jelent. Az ár igen magas, a költségvetés szegényes. Problémát jelent az eszközök gondatlan használata is. Olyan beruházás pedig, amely során elszívó-fülkét, vagy szaktantermet tudnának létrehozni, csak az iskola építésekor lehetséges

Jándi János
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyiregyháza

Témavezető:
Dr. Erlicsné
dr. Bogdán Katalin
főiskolai adjunktus

AZ ELEKTROMOS ÁRAM KÉMIAI HATÁSA
/VIDEO-OKTATÓFILM ÁLTALÁNOS
ISKOLÁSOKNAK/

Az elektromos áram kémiai hatása csak kiegészítő anyagként szerepel az általános iskolai fizika tananyagban. A szűkre szabott időkeret nem teszi lehetővé, hogy a szaktanár kísérleteket mutasson be a jelenség érzékeltetésére. Ezen a gondon igyekszik segíteni a videofilm. Az egyébként igen időigényes öt kísérletet 15 percbe sűriti a lényeges mozzanatok kiemelésével. Közben ábrák, kémiai formulák segítségével meg is magyarázza a kísérletekben lejátszódó jelenségeket. Ezáltal a fizika és kémia tantárgyak között szoros koncentrációt létesít. A videofilm kémia órákon is bemutatható, de eredményesen használható fizika szakkörökön is.

Kuti Csaba
Berzsenyi Dániel
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Almási István
főiskolai adjunktus

FÜGGVÉNYGENERÁTOR ÉPÍTÉSE, VALAMINT

ALKALMAZÁSA AZ OKTATÁSBAN

Napjainkban sok fiatal érdeklődését kelti fel a rohamos léptekben fejlődő elektronika. Ugyanakkor az általános képzésben az elektronika-oktatásunk sajnos nem kielégítő. A dolgozat célja: egyrészt oktatási, másrészt gyakorlati segítséget nyújtani eszközök, berendezések készítéséhez, amelyek az elektronika alapjainak megértését jól szolgálják. A tanulók által saját kezűleg elkészített eszközök elősegítik az egységes rendszerszemlélet kialakulását is. Dolgozatomban foglalkozom a téma lehetséges általános iskolai, középiskolai hasznosításával, valamint a tanárképzésben történő alkalmazásával.

Ez a terület jelenleg az általános képzésben nem szerepel. A dolgozat tartalmazza a függvénygenerátor, valamint építésének teljes dokumentációját. Az alkalmazás bemutatására a tranziens jelenségeket, ill. a szűrőtagok viselkedését választottam.

Nyulas Róbert
Berzsenyi Dániel
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Almási István
főisk. adjunktus

LOGIKAI ÁRAMKÖRÖK

/tanulókisérleti eszközök készítése az általános iskolában/

Korunkban egyre inkább előtérbe kerül a számítástechnika. Az új generáció beleszületik a számítógépek világába. Használhatja játékokra, matematikai problémák megoldására. Láthatja felhasználásukat a robottechnikában, mint vezérlésben és szabályozásban. A software-ek ismerete mellett háttérbe szorul a hardware-rel való megismerkedés. Egyáltalán nem kapnak képet arról, hogy a számítógép a különböző utasításokat hogyan valósítja meg. A dolgozatomban ismertetett tanulókisérleti eszközök elkészítése, a logikai alapkapcsolások ismerete megalapozza, és segítséget nyújt a bonyolultabb elemek működésének megértéséhez is. Ahogy a programozás tiszta, világos gondolatmenetet igényel úgy a logikai áramkörökkel való foglalkozás is az értelmi képességek fejlesztését helyezi előtérbe. Munkámmal az általános képzéshez adok segítséget a tanulókisérleti készlet elkészítésével, valamint a gyártáshoz szükséges dokumentáció teljes anyagával. Végül ismertetem az eszközök használatát az általános iskolai tanulók részére.

Papp Jávorka
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyiregyháza

Témavezető:
Dr. Bánhalmi József
tanszékvezető
főisk. docens

A TUDOMÁNY ÉS A TÁRSADALOM KAPCSOLATÁNAK ELEMZÉSE AZ
ÁLTALÁNOS ISKOLAI FIZIKA OKTATÁSBAN

A tudomány és a társadalom kapcsolata és ezen kapcsolat megítélése sokat változott az idők folyamán. Kezdetben csak a kiemelkedően nagy technikai változást eredményező tudományos eredmények /pl. gőzgép, szövőgép, stb./ hoztak a társadalom életében változást, napjainkban a termelés minden szférája tudományos alapokon nyugszik, s ezen az úton a tudomány fontos tényezőjévé vált a társadalom jólétének és a jóléten nyugvó felépítménynek. A tudomány és a társadalom egymásrahatását, a kölcsönhatás mechanizmusát kell, hogy minden ember belássa, ezért az ezzel kapcsolatos nevelőmunkát már az általános iskolában el kell kezdeni.

A dolgozat ezen nevelőmunka céljából elemzi a tudomány és a társadalom kapcsolatát, egy tudományterületen; a fizika tudományának területén. A vizsgálatokat a fizika történetében visszatekintve végzi és főleg az elektromosságtani felfedezések történetét tekinti át.

Megállapításai alapjait képezik az általános iskolai nevelőmunkának - a vázolt kérdéskörrel kapcsolatban.

Sárdi Ákos
Berzsenyi Dániel
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Almási István
főiskolai adjunktus

TRANZISZTOROS ALAPKAPCSOLÁSOK, ERŐSÍTŐK ÉS
MÉRÉSEK

/TANULÓKISÉRLETI ESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSE ÉS ALKALMAZÁSA/

Napjainkban az információ forradalmát éljük. A technika rohamos fejlődése megköveteli, hogy oktatásunkban is kapjon létjogosultságot az elektronika területe. A főiskolán átfogó tanulókiérletti eszközkészlet építésébe kezdtünk, amelynek egyik területéhez kapcsolódik dolgozatom. Témám a nyomtatott áramkörök készítésének technológiájától a kész eszközökkel elvégezhető mérésekig. A dokumentáció alapján a tanulók, valamint a tanárok is olyan segítséget kapnak, amely jelenleg így összeállítva nem hozzáférhető. Figyelembe véve az oktatás gazdasági feltételeit is, az eszközök sajátkezű elkészítése gazdaságos, ugyanakkor építés közben a téma elsajátítása is könnyebb, mégis maradandóbbak lesznek az így tanult ismeretek. Végül az elvégzett mérési eredményekkel dokumentálom az eszközök jó használhatóságát.

Sztranyák Zsuzsanna
Berzsenyi Dániel
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Almási István
főisk. adjunktus

GOTHARD JENŐ EMLÉKÉRE

A dolgozat első részében Gothard Jenő életének főbb állomásait, tudományos, majd külön az elektromosságban területén kifejtett munkásságát ismertetem. Összegyűjtöttem publikációit és a róla szóló írásokat, tanulmányokat. - Mindezt azért tartottam lényegesnek, hogy elkészüljön egy olyan összesítés, mely a neves tudóssal kapcsolatos információkat megpróbálja rendszerbe foglalni. Dolgozatom második része: - Az emlékek életre kelnek. Gothard Jenő 1888-ban megjelent "Az elektromos szikra rajzairól" szóló írása alapján vetődött fel a gondolat, hogy a közel 100 éves eszközökkel lehetne-e újra kísérleteket végezni. Szombathelyen - Herényben -, a Gothard-féle obszervatóriumban található Ruhmkorff-féle nagyteljesítményű szikrainduktorról és berendezéseivel sikerült néhány demonstrációt összeállítani. Ezek voltak: - ködfénykisülés /"fátyolkisülés" fémhuzalok között, ködfénykisülés légritkított üvegcsőben/, - szikrakisülés, s ezek fényképezése fotolemezen, demonstrációs röntgencsövek életrekelése. Mindezek nagyon látványos, érdekes, tanulságos kísérletek, melyeket az iskolai eszközökkel /szikrainduktorról/ is be lehet mutatni. Így jobban megragadja a tanulókat a fizikai jelenségek lényege, szépsége. Mindehhez hozzájárul az is, hogy nyomon követik közben a múlt jeles tudósainak munkáját, mely példa lehet a fiatalok számára is. Végül röviden ismertetem, mely jelenségek modellezhetőek ezekkel a kísérletekkel.

Tápai Ágnes
Juhász Gyula
Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Bonifert Domonkosné dr.
főiskolai tanár

A MIKROANITÁS TAPASZTALATAI EGY HALLGATÓ

SZEMSZÖGÉBŐL

A hagyományos pedagógiai képzésben részesülő tanárjelöltek gyakori panasza, hogy nem képesek elméleti ismereteiket a gyakorlat nyelvére lefordítani, az elsajátított elvek minimális határfokkal hatnak gyakorlati tevékenységükre.

Olyan eljárásokra lenne szüksége a tanári képzésnek, amely minden hallgató számára biztosítja, hogy felkészültségét gyakorlati problémákra alkalmazni tudja. Ezért fogadtuk örömmel főiskolánk fizika szakmódszertan óráin bevezetett új metódust - a videotechnikával együtt alkalmazott mikroanításokat -, melyeken lehetőségünk adódott tantárgy-specifikus képességeink fejlesztésére, jártasságaink és készségeink alakítására, elméleti és gyakorlati vonatkozások egyeztetésére.

Dolgozatom megírásával szeretnék hangot adni - társaim körében végzett felmérésekre is hivatkozva - annak a véleményemnek, hogy tanárrá válásunkhoz jelentős segítséget nyújtottak a modern technikát is segítségül hívó mikroórák és azok elemzése.

Ezért széleskörű bevezetésük a felsőoktatásba - pedagógiai szempontból kívánatos lenne.

Csekéné Aszalós Andrea
Tanítóképző Főiskola
Budapest

Témavezető:
dr. Horváth Alice
főiskolai adjunktus

NAGY MATEMATIKUSOKRÓL ALSÓ TAGOZATOSOKNAK

A matematika-történet érdekességeivel a Budapesti Tanítóképző Főiskola speciális tagozatán kezdtem el foglalkozni. Próbáltam a speciális tagozat adta lehetőségekkel élni, s az elképzeléseimet a gyakorlatban is igyekeztem megvalósítani.

Dolgozatom két nagy egységre osztható. Az elméleti ismertetésben görög matematikusokról, gondolkodókról írok.

A gyakorlati részben egy egész éves matematikatörténeti szakkör tematikáját adtam meg. A szakköri foglalkozásokról részletes tervet készítettem. A foglalkozások ismertetéséhez kiegészítéseket, megjegyzéseket csatolok.

Az utolsó fejeztben gyakorlati tanácsot próbáltam megfogalmazni arra vonatkozóan, hogy a szakkörvezetői munkára való felkészülés során mire is kell feltétlenül gondot fordítani.

Cserháti Erika
Gulyás Mária
Tanítóképző Főiskola
Jászberény

Témavezető:
dr. Wirth Lajos
főiskolai adjunktus

A SZÖVEGES FELADATOK SZÖVEGE, MINT A MOTIVÁCIÓ ESZKÖZE

Dolgozatunkban megkíséreltük a tanulók választása alapján mérni a szöveges feladatok szövegének motiváló erejét. Korábbi diákköri munkánk során régi orosz matematikai könyvekből válogatott fejtörőkkel, aritmetikai feladatokkal, találós kérdésekkel foglalkoztunk, és ezek szakköri kipróbálásakor magunk is meglepődtünk, hogy a 9-10 éves gyerekek mennyire szívesen foglalkoznak olyan szöveges feladatokkal, ahol a szöveg egy kis kerek történet. Két feladatsort állítottunk össze olyan feladatokból, amelyek azonos matematikai eszközökkel oldhatók meg, azonos nehézségűek, de egyikük meseszerű, a másik szokványos szövegű. A gyerekek szabadon választhattak, hogy a feladatok melyik tagját oldják meg. Mind a választás, mind az eredményesség igazolta eredeti hipotézisünket, mely szerint az érdekes szöveg mind a figyelem, mind a kitartás fokozásával növeli a feladatmegoldás eredményességét.

Porrainé Kószó Györgyi
Böttös József
Tanítóképző Főiskola
B a j a

Témavezető:
Welchner Antalné
főiskolai adjunktus
Járai József
főiskolai tanársegéd

TANÍTÓJELÖLTEK ÉS AZ ALSÓ-
TAGOZATOS SZÖVEGES FELADATOK

Az 1985/86-os tanévben Bács-Kiskun megye általános iskoláinak közel 1500 negyedikes tanulóival felmérést irattunk a szöveges feladatok megoldásából a főiskolánkon működő matematika-diákkör keretében. Ugyanekkor ezeket a feladatokat a főiskolánkra járó mindhárom évfolyam hallgatói is megoldották.

A tanítójelöltek szöveges feladat megoldását vizsgálja a dolgozat 5 kiválasztott feladat alapján. Munkámban: a / egyrészt arra keresek választ, hogy az elméleti ismereteket hogyan alkalmazzák a hallgatók, ha alsótagozatos feladatokat oldanak meg; b / másrészt mennyire mutatkozik meg a harmadévesek munkáján az, hogy már "két éves" tanítási tapasztalattal rendelkeznek. A mérési eredmény nem megnyugtató, a hibák okainak megkeresésére ez a dolgozat nem vállalkozik, jobbitó szándékkal csak néhány lehetőséget vet fel.

Püzesi Irén
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyíregyháza

Témavezető:
Dr. Czeglédy István
főiskolai docens

A MANIPULATIV TEVÉKENYSÉG A MATEMATIKAI
FOGALOMALKOTÁSBAN

A dolgozat első részében a matematikai ismeretszerzés fázisairól, valamint az e témában folytatott kutatások eredményeiről olvashatunk. Itt található a manipulativ tevékenységnek és a konkrét tárgyi cselekvésnek a matematikai fogalomalkotás szemszögéből történő elemzése is. Majd a manipulativ tevékenység tantárgypedagógiai és tantárgypsichológiai elemzése következik.

A dolgozat fő részében két feladatsor olvasható.

Az egyik segítségével azt próbáljuk feltérképezni, hogy a manipulativ tevékenység mennyiben segíti a problémamegoldást, mennyiben szükséges a gyerekeknek az adott feladatban a konkrét tárgyi cselekvés.

A másik feladatsor megoldatása során pedig arról szeretünk volna információt szerezni, hogy milyen helyet foglal el a konkrét tárgyi tevékenység az ismeretelsajátítási folyamat tapasztalatgyűjtési fázisában.

A dolgozat utolsó részében a tanulók munkájának elemzése található. Ez ahhoz adhat segítséget, hogy a matematika órákon az eszközökkel való tevékenység tudatos legyen, és a manipulativ tevékenység elfoglalja méltó helyét a matematikai ismeretelsajátításban és problémamegoldásban.

Ivanics Andrea
Apáczai Csere János
Tanítóképző Főiskola
G y ő r

Témavezető:
Pápay Péter
főiskolai adjunktus

A SZOVJET MATEMATIKAOKTATÁS DOKUMENTUMAinak ELEMZÉSE

A matematika tanításának reformja századunk ötvenes-hatvanas éveitől kezdve világszerte napirendre került, valószínűleg nemzetközi reformmozgalommá szélesedett. A változások országoként nagyon különböző fokúak és jellegűek. A dolgozat a következő kérdések megválaszolását tűzte ki céljául: Hogyan valósul meg a Szovjetunió alsó tagozatos matematika tanításának korszerűsítése napjainkban? Milyen azonosságok és különbségek figyelhetők meg a szovjet és magyar matematikaoktatásban? Merre felé tart a két ország matematika tanításának reformja?

A szakirodalmak vizsgálata, a tanterv, tankönyvek, munkafüzetek gyűjtése, fordítása, formai, szerkezeti, tartalmi elemzése mellett, felmérések készítésén és értékelésén át, hospitálási tapasztalatok elemzése után a következő megállapítások vonhatók le:

A Szovjetunióban a matematikaoktatás a hagyományos számtananyag hagyományos módon való tanítására szorítkozik. A matematika mint tantárgy, szemlátomást nem vett tudomást a matematika mint tudomány óriási fejlődéséről. A pedagógusok a megjelent tankönyvekre, segédanyagokra támaszkodva szervezik munkájukat, melyek hiven tükrözik a tanterv szellemét, a tananyag elrendezésének sorrendjét, háttérbe szorítva a tanító alkotó szabadságát.

Király Erzsébet
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyíregyháza

Témavezető:
Dr. Czeglédy István
főiskolai docens

A KREATIV SZEMÉLYISÉGTULAJDONSÁGOK FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI ALGEBRAOKTATÁSBAN

A dolgozat három fő részből áll.

Az első részben a kreativitás értelmezésével találkozhatunk. Itt olvashatók különböző kutatók kreativitás-definíciói, valamint a kreatív személyiségtulajdonságok jellemzői.

A második részben a kreatív személyiségtulajdonságok mérésének és fejlesztésének lehetőségei találhatók, valamint annak érzékeltetése, hogy a tanítási órákon hogyan ismerhető fel a kreatív tanuló és ez irányú képességei hogyan fejleszthetők tovább.

A dolgozat fő részében az OPI és a Bessenyei György Tanárképző Főiskola Matematika Tanszéke által 1984-ben végzett felmérésből két mérőlap elemzése található, amelynek segítségével arra próbálunk információt kapni, hogy a hatodik osztály algebra tananyaga milyen lehetőséget kínál a kreatív személyiségtulajdonságok fejlesztésére és mérésére.

A mérőlap feladatait itemekre bontottuk, majd az egyes itemeknek megfelelő részfeladatok teljesítettségi fokából következtettünk arra, hogy a tanulók hány százalékára jellemző az egyes kreatív személyiségtulajdonságok megléte.

Végül: ezen eredmények értékelése segítséget ad ahhoz, hogy a tanóraóra olyan feladatanyagot állítsunk össze, hogy a lehető legtöbb kreatív személyiségtulajdonságot fejleszthesük ezek megoldásával.

Pandur Annamária
Bötvös József
Tanítóképző Főiskola
B a j a

Témavezető:
Welchner Antalné
főiskolai adjunktus

EGY SZÖVEGES FELADAT TANÍTÁSA ÉS A MEGOLDÁS EREDMÉNYÉNEK

BEMUTATÁSA

A dolgozat témája a tanulás és a tanítás szempontjából nem könnyű anyag, a szöveges feladat. Az első részben egy általános ismertetést tartalmaz a szövegesek megoldásával kapcsolatban, majd egyetlen 4. osztályos szöveges feladat módszertani feldolgozását, azaz többféle tanítási lehetőséget mutat be.

A második rész 159 /10 iskolába járó/ tanuló munkájának elemzését tartalmazza, az említett feladat megoldása kapcsán.

Felsorolja a javítás során összegyűjtött "tipushibákat".

Zöld Andrea
Apáczai Csere János
Tanítóképző Főiskola
G y ő r

Témavezető:
Pápay Péter
főiskolai adjunktus

A KIS MATEMATIKUSOK BARÁTI KÖRE FOGLALKOZÁSOK
SZEREPE A TEHETSÉGGONDOZÁSBAN

Dolgozatom a tehetséggondozás problémájával foglalkozik, a azzal, hogy e fontos kérdésben milyen szerepet tölt be a Kis Matematikusok Baráti Köre. Minden pedagógus feladatahoz tartozik a jobb képességű tanulók fejlődésének biztosítása. A társtudományok közül fontos fejlődést befolyásoló szerepe van a matematika tudományának, hisz ennek fejlődési tendenciái alapvetőek az iskolai tantervek tananyagának meghatározásában.

Hogyan valósul meg ez nálunk? A tehetséggondozás terén az első jelentős lépéest az 1960-as években tettük meg. Az első Baráti Kör Bolyai János Matematikai Társulat a TIT szervezésében 1965. őszén Budapesten indult meg. A tehetséggondozás lényegében két fázisból áll: a tehetséges tanulók felkutatásából, azonosításából és a kiemelkedő képességek gondozásából, szakszerű fejlesztéséből. A második fázis az elsőre épül, de egyik sem tekinthető lezártnak. Az általános iskolákra nehezedő terhek nagyon megnehezítik a tehetség felkutatását, felkarolását.

Mindkét fázisban nagyok a gondok, Nincsenek megfelelő szakemberek a tehetség-kutatáshoz, hiányoznak a megfelelő szervezeti keretek, és a jó pedagógusok a tehetséges tanulókkal való foglalkozáshoz. Sok általános iskolában nincs szakkör, ill. Baráti Kör, amely a tehetséggondozás bázisa. A pedagógusok túlterheltek, nehezen vállalnak ekkora pluszmunkát.

Kutatásaim során talákoztam néhány igazán példamutató esettel is, de sajnos nem ez a jellemző. Pedig ezeken a helyeken végzett megfigyeléseim alapján bátran kijelenthetem, megéri.

2. Matematika II.

Hurták Viktória
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyíregyháza

Témavezető:
Dr. Iszaj Ferenc
főiskolai docens

A SZEMÉLYI SZÁMITÓGÉPEK NÉHÁNY ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGE
AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

A dolgozatom célja elsősorban annak vizsgálata, hogy milyen szerepet tölthetnek be a személyi számítógépek a készségek kialakításában, a képességek fejlesztésében. A bevezetőben írok a személyi számítógépek oktatásbeli alkalmazásának legfontosabb vonásairól, definiálom az alapvető számítástechnikai fogalmakat, szakirodalom felhasználásával ismertetem a személyi számítógépek kialakulásának rövid történetét, a számítógépgenerációkat. Utalok több tantárgynál az alkalmazás lehetőségeire. A következőkben ismertetem a főiskolánkon készített - elsősorban képességfejlesztő - programokat: becslés, hangkitalálás, betüemlékezés, számemlékezés, szókitalálás-szóalkotás, számkitalálás, fejszámolás. A programokat kipróbáltam különböző korosztályú tanulókkal. Ismertetem a vizsgálat körülményeit, minden feladatnál az elért eredményeket, véleményemet. Több feladatnál grafikonnal is szemléltetem az eredményeket. Bemutatok egy tanítási órát a személyi számítógép alkalmazására, valószínűség témakörben. Ötfokozatú FEEDBACK kérdőívek segítségével elemzem a tanulói véleményeket. Az eredmények értékelésénél statisztikai számításokat is alkalmaztam. Végül összegzem pozitív tapasztalataimat.

Kocsisné Szentjóni
Szabó Enikő
Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Témavezető:
Pallás György
főiskolai adjunktus

A HALMAZOK - LOGIKA TANÍTÁSÁNAK
SEGÍTÉSE LYUKKÁRTYÁKKAL

A dolgozat az alsó tagozat "halmazok-logika" témakör tanításának szemléltető eszközei közé javasolja a lyukkártyák használatát. Az alap gondolat sok évtizede ismert, a pedagógiai alkalmazás pontos kidolgozása mindezekig hiányzik. A dolgozat konkrét javaslatot tesz a lyukkártyák elkészítési módszereire, használatának lehetőségeire.

A munka pontos tematikát, s mellékletként feladatgyűjteményt is tartalmaz.

A szerző végül leírja a kártyák használatára vonatkozó kísérleti tapasztalatait is, s ezzel illusztrálja, hogy a módszer feltétlenül alkalmazásra érdemes.

Leskó Zsuzsanna
Hortsin Tamás
Comenius
Tanítóképző Főiskola
Sárospatak

Témavezető:
Szücsné
dr. Csizsár Magdolna
főiskolai docens

A PROGRAMOZOTT OKTATÁS LEHETŐSÉGE AZ ALSÓ TAGOZATOS

MATEMATIKA ÓRÁKON

Kutatásunk alapvető célja, olyan módszerek feltárása a matematika tanításában, amelyek növelik a tanítás-tanulás hatékonyságát, tekintettel vannak a tanulói terhelés csökkentésére. A hagyományos oktatási formák kritikai analízise vezet el a programozott tanításhoz, amelyet az egyik lehetséges, de nem egyedüli jó módszernek tekintünk. A matematika tanításában alkalmazható, megfelelően választott módszerek, szerencsés kombinációját tartjuk a legcélravezetőbb perspektívának.

Tekintettel arra, hogy a halmazelmélet átfogja a matematika egészét, biztosítja egységes tárgyalásmódját, ebből a témakörből kiragadott részt választottuk programozásra alkalmas tananyagként.

Az oktatási-nevelési folyamat egészét dolgoztuk fel programozott munkalapokon. Törekedve a változatosságra egyes, arra alkalmas feladatok számítógépes feldolgozását is elvégeztük.

Ezen a területen végzett kutatásunk, igen alapos és elmélyült felkészülést jelentett a tanítói pályára. Következő nagy feladatunknak tekintjük, munkánk gyakorlatban történő felhasználását, a szerzett tapasztalatok összegzését, amelyre tanításunk során lehetőség is nyílik.

Magyar Gabriella
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyíregyháza

Témavezető:
Dr. Iszák Ferenc
főiskolai docens

ZSEBSZÁMOLÓGÉPEK ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI MATEMATIKÁBÓL

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

A dolgozatban elsősorban arra teszek kísérletet, hogy bemutassam a zsebszámológépek hatékony alkalmazási lehetőségeit, azt, hogy milyen szerepet tölthet be a zsebszámológép, mint munkaeszköz. A bevezetést történeti áttekintéssel kezdem, majd - utalva a tantervi korrekcióra - igyekszem kiemelni a téma aktualitását. Ismertetem a zsebszámológépek részeit, legfontosabb tulajdonságait, a legáltalánosabb billentyűjeleket. Részletesen foglalkozom a konstans-tárolási lehetőséggel, mivel ez a tulajdonság több feladattípusnál is szerepet játszik. Un. "zsebszámológépes" feladatokat dolgoztam és próbáltam ki különböző korosztályú tanulókkal. Ismertetem a reprezentáns feladatokat, megoldásait, a tanulók által elért eredményeket, a levont következtetéseket. Néhány feladatnál grafikonon is ábrázolom a teljesítményeket. A továbbiakban a tanulók és nevelők körében végzett - a zsebszámológépek iskolai alkalmazhatóságával kapcsolatos - felmérés eredményeit mutatom be. Az attitűd vizsgálatoknál, valamint a feladatok megoldásainak értékelésénél statisztikai számításokat is alkalmaztam. Végül az eddigi tapasztalatokra, eredményekre építve, összegezem pozitív véleményemet.

Pozsgai Katalin
Fórián Andrea
Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Témavezető:
Dr. Daragó József
főiskolai docens

A BÜVÖS NÉGYZET

A dolgozat szerzői a bűvös négyzetek megoldásához, szerkesztéséhez adnak megfelelő matematikai szemléletet. Az ilyen, vagy ehhez kapcsolódó feladványok sokféle, változatos formában szerepelnek fejtörő játékokban és matematikai elméletekben egyaránt. Ugyanakkor tapasztalataink azt mutatják, hogy ezek megoldása a gyakorlatban főként próbálkozáson alapszik. Ezen próbálnak változtatni a szerzők. Az első részben adott történeti áttekintés végigvezet a funkcionális változásokon. Hogyan lesz a "bűvösségből", a sokszor talizmánként használt szerkesztésből konkrét, jól megfogalmazható matematikai probléma? A továbbiakban sok érdekes feladaton keresztül, elemző munkával fogalmazzák meg ezeket, és adnak megfelelő algoritmusokat a megoldásokhoz, illetve módszertani ajánlásokat a feldolgozáshoz. A használt vizsgálati módszerek, a matematikai apparátusok olyan szintűek, hogy lehetővé teszik a problémák szakköri feldolgozását az általános iskolai oktatásban. A tudatos logikai megoldásokon kívül, a sokféle szerkesztési lehetőség bemutatása érdekessé teheti a sokszor monoton számolási gyakorlatokat. A dolgozathoz tartozik egy, a dolgozatban ismertetett algoritmus alapján készített számítógépes program, amely a páratlan rendű négyzetek megoldási lehetőségeit szemlélteti.

Siteriné Nacsá Mária
Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Témavezető:
Dr. Gödényné
dr. Szarvas Edit
főiskolai adjunktus

A SZÁMFOGALOM KIALAKULÁSÁNAK FOLYAMATA A TARTALMI BŐVÍTÉS
LEHETŐSÉGEI AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA 1. OSZTÁLYÁBAN

A dolgozat a matematikatanítás alapkövének, a számfogalom kialakulásának és tartalmi bővítésének folyamatát követi végig. A bevezető rész a téma feldolgozásának szükségességét támasztja alá.

Ezt követően a kisgyermek számfogalmának alakulását mutatja be röviden, előbb az óvodés korig, majd az óvodában.

A dolgozat fő része a számfogalom kialakítása és tartalmi bővítésének lehetőségei az általános iskola 1. osztályában.

Különösen módszertani szempontból igyekezik új megoldásokat, ötleteket adni.

Végül az egyéni meglátásokat, véleményeket összegzi.

A dolgozatot egy melléklettel egészíti ki, amelyben a téma feldolgozását segítő feladatok találhatók.

3. Matematika III.

Bátyay Erzsébet
Berzsenyi Dániel
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Balogh Imre
főiskolai tanársegéd

FÜGGVÉNYEK ÉS TANÍTÁSUK AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

Dolgozatomban a matematika oktatás egyik vitatott kérdésével, a függvények tanításával foglalkozom.

Ez a kérdés azért is időszerű, mivel jelenleg van folyamatban az új tanterv kidolgozása az általános iskolában. Dolgozatom első részében a függvény fogalmával foglalkozom. Először a függvényfogalom fejlődésének néhány állomását tekintem át. Ezután pedig a különböző tankönyvekben található függvényfogalmakat vizsgálom, és megpróbálom ezeket a megközelítés módja alapján csoportosítani; a különbözőkben a közöset megtalálni.

A második részben az oktatás folyamatában követem nyomon a függvényfogalom és a vele kapcsolatos fogalmak alakulását, kialakulását.

Dolgozatom harmadik részében részletesen foglalkozom a függvények általános iskolai tanításával, és ehhez próbálok adni egyfajta felépítést.

Hegedüs Andrea,
Eötvös Lóránd
Tudományegyetem
Budapest

Témavezető:
Pálmay Lóránt
egyetemi adjunktus

KOORDINÁTA-GEOMETRIA A GÖMBFELÜLETEN

A gömbi geometriával foglalkozó szakirodalom tanulmányozása során jutott eszembe az a gondolat, hogy a gömbfelület koordináta-geometriájával foglalkozzam. Erre vonatkozólag ugyanis - néhány koordináta - rendszer ismertetésén túl - semmit nem találtam a szakirodalomban.

A gömbfelülethez illeszkedő koordináta-rendszerek közül azért éppen a földrajzi koordináta-rendszerre esett a választásom, mert egyrészt úgy gondoltam, hogy számításaim általános módszert szolgáltatnak majd többféle konkrét gyakorlati probléma megoldására; másrészt a földrajzi koordináta-rendszer mindenki számára jól ismert, és az egyenessel kapcsolatos vizsgálódásaim - levezetések nélkül - érdekes témaként merülhetnek fel középiskolai matematika szakkörön.

Ahol lehetett, igyekeztem párhuzamot vonni a gömb és a sík koordináta - geometriája között. Megvizsgáltam, hogy a gömbi egyenesek milyen adatokkal adhatók meg egyértelműen, és felírtam egyenletüket. Meghatároztam két pont távolságát, pont és egyenes távolságát, két egyenes metszéspontjának koordinátáit. Felírtam adott pontból adott egyenesre állított egyenes egyenletét, szakasz felezőmerőlegesének egyenletét. Megvizsgáltam, hogy egy gömbi szakasz felezőpontját miért nem lehet úgy kiszámítani, mint a síkgeometriában, s ha úgy nem, akkor hogyan lehet.

A gömbfelülethez illeszkedő alakzatok közül az egyenesen kívül még a körrel és egy érdekes metszetgörbével foglalkoztam.

Végül néhány konkrét feladat kitűzésével a gyakorlati alkalmazásra mutattam példát.

Jóna Erzsébet
Szabó Zeuzsanna
Bessenyei György
Tanárképző Főiskola
Nyíregyháza

Témavezető:
Simkovich Attiláné
főiskolai adjunktus

A TANULÓK GONDOLKODÁSÁBAN TAPASZTALHATÓ HIBÁK

ÉS EZEK KIKÜSZÖBÖLÉSE

GEOMETRIA, A HÁROMSZÖG SZÖGEI KÖZTI ÖSSZEFÜGGÉS,

6. OSZTÁLY

A dolgozatban a tanítás-tanulás folyamatának egy szűk szakaszával foglalkozunk, mégpedig azzal a szakasszal, amely a matematikai ismeretek elsajátítását zavarja. Megvizsgáljuk, melyek azok a hibák, amelyek leggyakrabban előfordulnak a 6. osztályos geometria tanítása során, ezen belül is a háromszögek szögei közti összefüggést elemeztük alaposabban.

Munkánkban felhasználtuk az OPI és a Bessenyei György Tanárképző Főiskola matematika tanszéke 1984-ben végzett közös felmérésének mérőlapjait. Célunk az volt, hogy megtudjuk, milyen okok idézik elő a tanulók gondolkodásában előforduló hibákat, és hogyan javíthatók ki ezek.

Az itt szerzett tapasztalatok alátámasztására mi is összeállítottunk mérőlapot, amelyet a gyakorlóiskolában kipróbáltunk.

Dolgozatunk legnagyobb értékének azt tartjuk, hogy a felmérés során feltárt okokat tudatos tervezéssel ki lehet küszöbölni.

Kölkedi Csaba
Berzsonyi Dániel
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Balogh Imre
főiskolai tanársegéd

A DIFFERENCIÁLEGYENLETEK OKTATÁSÁRÓL

Dolgozatom témájaként a differenciálegyenleteket választottam. Az első részben a matematikai alapokat tárgyaltam, azután néhány felhasználási lehetőséget igyekeztem bemutatni viszonylag egyszerű, konkrét fizikai problémák, feladatok megoldásával. Megpróbáltam bizonyítani azt is, hogy a főiskolai matematikaoktatás nem nélkülözheti ezen témakört.

A második részben egy olyan szakkör tényanyagát körvonalaztam, amely megítélésem szerint gimnázium végzősei számára hasznos ismereteket nyújthat. A differenciálegyenletek néhány olyan fejezetét tárgyaltam, amely a középiskolai ismeretekre támaszkodva is megfelelő matematikai precizitással elmondható. Ezen okok miatt néhány bizonyítást ebben a részben mellőztem.

Megítélésem szerint e témának egy stabil vázát lehet ismertetni, amely kevés energiával továbbfejleszthető az egyetemi ismeretszerzés során, ugyanakkor felhasználható fizikai problémák, feladatok megoldására.

A szakkör céljai:

1. Minőségileg többet nyújtani az érdeklődő tanulóknak
2. Tehetségfeltárás, tehetséggondozás
3. A középiskolai és az egyetemi oktatás közti eltérések mérséklése

A szakkör anyagának egy részét egy fakultációs csoportban tanítottam. Tapasztalataim szerint a tanulókat érdekli e téma, és sikerült megérteniük az anyagot.

Szakács Péter
Eötvös Loránd
Tudományegyetem
Budapest

Témavezető:
Molnár Emil
egyetemi docens

A BRAVAIS RÁCSOK RÁCSSIKJAINAK SZEMLELTETÉSE SZÁMITÓGÉPPEL

A krisztallográfia a matematikai és fizikai kutatások egyik érdekes kapcsolódási pontja. A fizikai kutatások kezdetén a tudósok a kristályokat anyagi jellemzőik alapján csoportosították.

A matematikusok - eltekintve a rácsot alkotó részecskék tulajdonságaitól - megalkották a kristályrácsok matematikai elméletét.

Ez az elmélet a kristályokat a rácsok önmagába vivő transzformációk alapján különbözteti meg. Ezek a transzformációk csoportot alkotnak, melynek az egy ponton áthaladó tengelyek körüli forgatások képezik egyik részcsoportját.

Ezen részcsoport alapján különböztetjük meg a rácsok 14 típusát, az úgynevezett Bravais-rácsokat.

A dolgozat ezen rácsokkal foglalkozik.

Célunk volt a rácssíkok számítógépes megjelenítése a 14 Bravais-rács esetén. A síkot Miller indexeivel - lényegében a tangelymetszetek reciprokával - adjuk meg.

A rácssíkok megjelenítése a fizikai kutatásokban is érdeklődésre tarthat számot. A Bragg elmélet szerint ugyanis ezek azok a felületek, melyekről a röntgen-diffrakciós kísérletekben a röntgensugár visszaverődik.

A program nemcsak a kérdéses rácssíkot, hanem egy szomszédos rácssík merőleges vetületét is ábrázolja. Így szemléletesebb képet kaphatunk a rácsról. Lehetőség van a szomszédos rácssík távolságának szemléltetésére. A rács típusok paramétereinek és a rácssíkok változtatásával mintegy simulálhatjuk a rácsokat, leolvashatjuk metrikus jellemzőiket.

Szirmai Jenő
Eötvös Loránd
Tudományegyetem
Budapest

Témavezető:
Molnár Emil
egyetemi docens

EGY SPECIÁLIS TETRAÉDERHEZ TARTOZÓ NÉHÁNY TÉRCSOPORT OPTIMÁLIS GÖMBKITÖLTÉSÉNEK MEGHATÁROZÁSA

Nevezetes az a tetraéder, amely csupa egybevágó lapokból áll, és két egység hosszú élleinél 90° -os lapszögek, 3 hosszú élleinél 60° -os lapszögek vannak.

Ezt a tetraédert a lapsíkaira tükrözve, és ezt ismételve egy térkitöltést kapunk, amelyhez $F\bar{4}3m$ tércsoport tartozik. További tércsoportokat kapunk, ha az előbbi tetraédert önmagába vivő másodrendű forgatásokkal bővítjük az előbbi síktükrözések által generált $F\bar{4}3m$ tércsoportot.

A dolgozat célul tűzi ki azoknak a gömbrendszereknek a vizsgálatát, amelyeknek szimmetriacsoportja az előbbi szimmetriákból származtatható. Pontosabban a gömbkitöltés bármely két elemét egy előbbi csoportnak pontosan egy eleme viszi egymásba.

A két egység hosszúsága élek felezőpontjait összekötő egyenes körüli 180° -os forgatással bővítve, az optimális gömb-sugár $\frac{2\sqrt{2}-1}{7}$ ez a $P\bar{4}3m$ tércsoportéhoz tartozik. A 3 hosszúságú élek felezőpontjait összekötő tengely körüli másodrendű forgatással bővítve, az optimális gömb-sugár $\frac{3}{2} \frac{1}{6+1}$ a $Fd\bar{3}m$ csoportéhoz tartozik.

A $Pn\bar{3}m$ és $I\bar{4}3m$ csoportokhoz négy kitöltő gömböt kell venni, mindkettőhöz ugyanaz az optimális elrendezés tartozik, a sugár megegyezik az előzővel $r = \frac{3}{2} \frac{1}{6+1}$

Mindegyik feladatot a szélsőértékszámítás elemi eszközeivel oldjuk meg, a megsejtett legkedvezőbb gömbkitöltésekről látjuk be csak optimális voltát.

Tar Judit
Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Témavezető:
Dr. Gödényné
dr. Szarvas Edit
főiskolai adjunktus

GEOMETRIAI TRANSZFORMÁCIÓK TANÍTÁSA AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA

1.-4. OSZTÁLYBAN

A dolgozat a geometriai transzformációk elméleti alapjait a gyakorlati munkában mutatja be. Olyan módszereket, feladatokat dolgoz fel, amelyeket a mindennapok során bárki elvégezhet. A bevezető rész a témaválasztás indoklását, az általános iskola geometriatanítás alapvető problémáit, a geometriai gondolkodás fejlődési fokozatait, a geometriai transzformációk és ezek alsó tagozatos tantervi követelményeit szedi csokorba. A fő rész a geometriai transzformációk -- egybevágósági, hasonlósági, affin - tanításának gyakorlati megvalósítását mutatja be, számos, az egyes osztályokban feldolgozható feladaton keresztül. Végül rövid összegzésben egyéni véleményt ad. A dolgozatot mellékleteként osztályonkénti órarészletek egészítik ki.

Tóth László
Bezzsenyi Dániel
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Hajnikné
dr. Bálint Julianna
főiskolai adjunktus

A FÜGGVÉNYEK OKTATÁSÁNAK SZÁMITÓGEPES TÁMOGATÁSA

A tanulás és tanítás során felhasznált hagyományos eszközök mellett mindinkább megjelennek napjaink technikai szintjét tükröző eszközök,

Dolgozatom célja a függvények oktatásához használható programcsomag és használatának bemutatása

A programcsomag segítségével a BASIC-ben megtalálható egyváltozós elemi függvények összetételéből kapott függvényeket vizsgálhatjuk. A vizsgálatokat minden esetben a grafikonábrázolással szemlélteti a program.

A programcsomag a következő programokból áll.

Diszkusszió
Transzformáció
Kölcsönös helyzet
Numerikus integrál
Határérték

A programok kezelése különösebb számítástechnikai előképzettséget nem igényel.

A programcsomag az általános iskolai és a középiskolai oktatásban használható.

A programok lehetséges felhasználását a dolgozat osztályonként és témakörönként tárgyalja, mindenhol példát is javasolva.

A programcsomag hozzá kíván járulni ahhoz, hogy a tantervben felsorolt hagyományos taneszközök közé minél előbb bekerülhessen a személyi számítógép is, növelve a tanítási módszerek változatosságát és hatékonyságát.

Ambrus Györgyi Ilona
DTKF Óvóképző Intézete
Hajduböszörmény

Témavezető:
Szilágyi Istvánné
főiskolai adjunktus

NÉPI DALOSJÁTEKOK AZ ÓVODA ÉNEK-ZENEI NEVELÉSÉBEN,
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A SZOLNOK MEGYEI TISZASZŐLŐSI
GYERMEKJÁTEK HAGYOMÁNYAIRA

Dolgozatomat népi dalosjátékokból, mondókákból, altatókból és kiszámolókból állítottam össze, amelyeket szülőfalumban, Tiszaszőlősen gyűjtöttem, ahol tíz évig laktam és ahol nagyszüleim még ma is élnek.

Pályamunkám magába foglalja az énekes játékok, mondókák, kiolvasók ill. kiszámolók fogalmi körébe tartozó meghatározásokat; a népi hagyományok emlékeit az énekes játékokban és mondókákban; szerepüket a nevelésben; ezek hatásait a gyermek személyiségének fejlesztésében; Tiszaszőlős rövid történetét; a vizsgálati módszereket; valamint az általam gyűjtött anyag rendszerezését. Dolgozatom eredményessége érdekében a közölt anyagot összehasonlítottam az "Ének az óvodában" és "A Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok" című könyvekben közölt énekes anyaggal.

Tudomásom szerint eddig még nem jelent meg ilyen jellegű gyűjtés, ezért dolgozatom megírásának célja az volt, hogy a faluban még ma is élő népi gyermekjátékok hagyományait összegyűjtsem, és ezeket hangkészlet szerinti rendszerezésben, játékleírásukkal együtt közöljem. Az óvodában történő felhasználás megkönnyítése érdekében a feltárt anyagot korcsoportok szerinti felosztásban írtam le, melyek gazdagabbá és színesebbé tehetik az óvodai népi dalosjátékok anyagát.

Aranyász Éva
Burján Erzsébet
DTKF Óvóképző Intézete
Hajduböszörmény

Témavezető:
Pappné Vencsellői Klára
főiskolai adjunktus

ZENEI KÉSZSÉGFEJLESZTÉS AZ ÓVODÁBAN
/A RITMUSÉRZÉK ÉS MOZGÁSKÉSZSÉG FEJLESZTÉ-
SÉNEK LEHETŐSÉGEI AZ ÉNEK-FOGLALKOZÁSOKON/

Dolgozatunkban azt szeretnénk bemutatni, milyen lehetőségei vannak az óvónőknek a 3-6 éves gyermekek ritmusérzékének, mozgáskészségének fejlesztése terén. Különösen napjainkban nyer aktualitást ez a kérdés, hiszen országos felmérések azt mutatják, hogy az iskoláskorú gyermekek nagy részének rossz koordinált nagymozgása van. Nevelésünk egyoldalúsága, az értelmi nevelés előtérbe kerülése folytán főleg "tudós-kákat" képzünk, akik ülnek, irnak, beszélnek, de egyre kevesebbet mozognak. Az egyoldalú nevelés kompenzálására kellene kihasználni azokat a lehetőségeket, melyeket az ének - zene nyújt, a ritmikus, táncos mozgások, közös játékok - fontos személyiségformáló erőt jelentenek az óvónő eszköztárában.

Nem tartottunk még ének foglalkozásokat; elképzeléseinket, terveinket írjuk le, melyek a jövőben várnak megvalósulásra.

Dolgozatunkat video-filmmel szeretnénk hitelesíteni, mely a kiscsoportos gyermekek között végzett ritmusérzékfejlesztő játékaikat mutatja be.

Balázsi Ildikó
László Rita
DTKF Óvóképző Intézete
Hajduböszörmény

Témavezető:
Ludánszki Lajosné
főiskolai adjunktus

A DIFFERENCIÁLT ZENEI KÉPESSÉGFEJLESZTÉS
LEHETŐSÉGEI EGY ADOTT NAGYCSOPORT ÉNEK - ZENEI
NEVELÉSÉBEN

Az óvodai nevelő-oktató munkában is követelmény az eltérő fejlettséget figyelembe vevő differenciált tananyagfeldolgozás, a tanítás-tanulás folyamatának differenciált irányítása. A feltárt pedagógiai adatok azt bizonyították, hogy az óvónők részére nem kidolgozott a differenciálás lényege, szerepe és gyakorlati megvalósításának lehetőségei. Ezért dolgozatunkban egyrészt arra vállalkoztunk, hogy általános pedagógiai ismeretek alapján az óvónők részére összegezzük a differenciálás főbb elméleti kérdéseit, másrészt kidolgozzuk a gyerekek eltérő zenei fejlettségét figyelembe vevő differenciálási módokat a vizsgált nagycsoport zenei képességfejlesztése érdekében. A differenciálás alapjainak megállapításához önállóan tervezett játékos zenei képességvizsgálatot végeztünk. Tervszerű pedagógiai megfigyeléssel ellenőriztük az általunk kidolgozott differenciálási módok gyakorlati alkalmazhatóságát, amelyek bizonyították felhasználásuk lehetőségét. Végül módszertani szempontokat javasoltunk a differenciált zenei képességfejlesztés tervezéséhez és megvalósításához.

Balogh Márta
Novadovszky Nelli
Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Köteles György
főiskolai adjunktus

EGY ÉNEKTANITÁSI KISÉRLET A KOMPLEX ESZTÉTIKAI
NEVELÉS ESZKÖZEINEK ALKALMAZÁSÁVAL

Dolgozatunkban egy olyan - az általános iskolai ének-zene oktatás területén folyó - kísérletről számolunk be, amely a komplex esztétikai nevelés eszközeit alkalmazza a zenehallgatás általi személyiségfejlesztésben. A program 1983-84-ben indult Szombathelyen a Népfőiskola utáni Általános Iskolában, Szijjné Sisak Éva vezetésével.

A kísérlet bemutatásakor vázoljuk indulásának körülményeit, elméleti alapjait, gyakorlati kidolgozását, megvalósulását. Munkánk alapjául szolgált Sisak Évának az OPI-hoz küldött jelentései, kísérleti terve. Az öt éve folyó kísérletek utóbbi 3 évének eseményeit rendszeres /heti/ óralátogatásainkkal követtük nyomon. Dolgozatunk további részében pedig az általunk készített hatásvizsgálat anyagát és eredményeit tesszük közzé. Tapasztalataink és a felmérés eredményei azt bizonyították, hogy a kísérleti osztályok tanulói magasabb szinten állnak a zenei karakterek felismerése, zenei struktúrák észlelésének készsége, hangszindifferenciáló készség és improvizációs készség terén. Ezeknek a gyerekeknek képzettségük gazdagabb, nyelvi kifejezőképességük differenciáltabb, árnyaltabb, azonosulási készségük elmélyültebb, egyéni élményeik mozgósításában nyitottak, találékonyak. Mindezekkel együtt a tanárnő egy olyan belső igényt alakít ki a gyerekekben, mely ösztönzi őket a zenével való kapcsolatteremtésre, és a zene segítségével kíván kapukat nyitni a gyerekek saját világának megértéséhez.

Csépán Réka
Tanítóképző Főiskola
Kaposvár

Témavezető:
Kis Jenőné dr.
főiskolai adjunktus

HATEVES GYERMEKEK DALTUDÁSSZINT-VIZSGÁLATA

A 6 éves koru gyerekek daltudásszintjét és ennek összetevőit kívánja e vizsgálat felmérni. "Az óvodai nevelés programja" szerint az óvónő feladata, hogy "szerettesse meg a gyerekekkel az éneklést, a gyermekdalokat, szoktassa a gyerekeket tiszta éneklésre". E szép célt mennyire sikerül elérniük a nagycsoportos gyerekeknek? Mennyivel teljesítik túl a zene-óvodás gyerekek? Mennyivel maradnak alul az óvodába nem járó, iskolaelőképzős gyerekek? Hogy alakul a teljesítményük az értelmiségi, s hogy a fizikai dolgozó szülők gyermekeinek? A vizsgálat a 6 éves gyermekek öt csoportjára irányul, s ezen belül különbséget tesz értelmiségi és fizikai szülők gyermekei között.

Az énekelendő dalok jegyzéke a két vizsgált óvoda 2 és fél éves dalanyagát tartalmazza. Ezek közül véletlenszerű kiválasztás alapján minden gyerek 6, azaz 2-2 kis-, középső- és nagycsoportos dalt énekel.

Az egyéni elemzést, értékelést követi az egyes csoportok összehasonlítása, ennek összegzése, valamint a következtetések levonása. Végül a dolgozat elején megfogalmazott feltevések és a következtetések összevetése zárja a vizsgálati anyag értékelését.

Egy leendő tanító számára - esetleg első osztályt kapva - kiindulópontot jelenthetnek egy ilyenfajta vizsgálat eredményei, segíthetik a különböző mentalitású, különböző háttérrel, közösségi múlttal és zenei előképzettséggel rendelkező gyerekek zenei nevelésében.

Géczyné Miklóssy Katalin
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Általános Iskolai Tanárképző
Főiskolai Kar

Témavezető:
Dr. Sebestyén Tiborné
főiskolai tanár

HANGKÉPZÉS METODIKA AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI
ÉNEKTANÍTÁSBAN

Dolgozatomban a hangképzés oldaláról vizsgáltam meg, hogy milyen lehetőségei lehetnek egy általános iskolai tanárnak a szép éneklés kialakításában az énekórákon illetve a kórusban. Éppen azért állítottam középpontba az artikulációs és szép beszéd /ill. beszéd-ének/ tanítását, mert úgy gondolom, hogy a gyerekek ezt jó utánzó készségükkel könnyen elsajátíthatják. A témában dr. Sebestyén Tiborné ny. énektanárnő sokrétű tapasztalatai segítettek, s az általa elért eredmények biztattak fel arra, hogy érdemes és szükséges a kérdéssel foglalkozni. Mind az egyéni éneklés, mind a kórushangzás területén igen szép eredményt ért el hosszú évek munkájával, s az iskolai kórus, ahol hangképzőként működött, ifjú Sapszon Ferenc keze alatt kivételesen szép hangzású, magas szintű kórusná fejlődött. Munkámban e központi téma mellett felmerülnek olyan kérdések, amelyek a hangképzés gyakorlatában fontosak, /mikor, milyen gyakorlatokat, hányszor, hogyan énekeltecsünk/ és mivel a szép éneklés mellett a szép kiejtést nem pusztán énekmódotikai okokból tartom fontosnak, szó esik szöveg és zene kapcsolatáról is.

Juhász Tünde Andrea
DTKF Óvóképző Intézete
Hajduböszörmény

Témavezető:
Szilágyi Istvánné
főiskolai adjunktus

FORRAI KATALIN ÓVODAPEDAGÓGIAI
MUNKÁSSÁGA

Dolgozatomat egy kiemelkedő magyar zenepedagógusról írtam. Vikárné Forrai Katalin óvodapedagógus életének állomásait, munkásságát, publikációit igyekeztem a tőlem telhető legjobb tudásom szerint feldolgozni.

Pályamunkám taglalja Forrai Katalin életútját, amelyet ön-életrajza, könyvei, egyéb dokumentumok és az általam készített beszélgetés alapján állítottam össze.

Ezzel a tanulmányommal szeretném kiemelni Forrai Katalin munkásságának jelentőségét az óvodai ének-zenei nevelés területén.

Könyveit, tanulmányait, írásait 1951-1983-ig gyűjtöttem össze, melyeket a következőképpen rendszereztem:

Könyvei és könyvekben megjelent írásai
/pontos címmel, kiadóval és évszámmal megjelölve/
Óvodai Nevelésekben és egyéb folyóiratokban megjelent publikációi /évszámmal, oldalszámmal ellátva/
Könyvismertetései

Tudomásom szerint eddig még nem jelent meg Forrai Katalin életét, munkásságát és műveit összefoglaló tanulmány. Ezért ezzel a dolgozattal szeretnék segítséget nyújtani e téma iránt érdeklődők számára.

Koós Flóra
Ho Si Minh Tanárképző Főiskola
Eger

Témavezető:
Dr. Kis-Tóth Lajos
főiskolai adjunktus

A SZÁMÍTÓGÉP ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGE
A HANGKÖZTANÍTÁSBAN

A közoktatásban zajló informatikai program lehetőséget teremtett az iskolai számítógépek felhasználására a tanulás-tanítás folyamatában. A tárgyi feltételek megteremtése csak lehetőséget adott az oktatásban egy technológiai fejlődéshez. Bizonyos szaktárgyakban ez hamar bekövetkezett /matematika, kémia, fizika/, mert a felhasználó tanárhoz közelebb áll a technikai eszköz, és maga a téma is jobban "kínálja" magát számítógépes feldolgozásra.

Az ének-zene is azokhoz a témákhoz tartozik, melynek tanítása során még némi idegenkedés tapasztalható a számítógépekkel szemben, illetve használata már eddig is sok vitát váltott ki. A dolgozat tisztázza az oktatástechnikai eszközök - kiemelve a számítógép - helyét és szerepét az ének-zene oktatásban. A pályázat tartalmaz egy számítógépes oktatóprogramot is a fejlesztés valamennyi termékével.

Bővebben szól a hangköztanítás módszertanáról.

Szendi Ágnes
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Általános Iskolai Tanárképző
Főiskolai Kar

Témavezetők:
Szabó Helga
Főiskolai docens
Nógrádi László
főiskolai tanár

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK ÉNEKÓRAI, VALAMINT A ZENEISKOLÁK
SZOLFÉZS ANYAGÁNAK ÉS TANITÁSI GYAKORLATÁNAK ÖSSZEHA-
SONLÍTÓ ELEMZÉSE /AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA FELSŐ TAGOZATÁBAN
V-VI-VII-VIII. OSZTÁLY ÉS A ZENEISKOLA III-IV-V-VI. OSZ-
TÁLYÁBAN/

Érdekesnek találtam azt, hogy egymás mellett párhuzamosan megvizsgáljam a különböző évfolyamok tananyagát, tankönyveit, tanítási gyakorlatát, mind a normál-, mind az ének-zene tagozaton, mind a zeneiskolai szolfézs órákon. Mérlegeltem az egyes tankönyvek vagy a követelményrendszerek számomra pozitív, esetleg negatív mozzanatait. A vizsgálódás során megpróbáltam saját elképzeléseimet, javaslataimat is bemutatni. Át kell éreznünk, hogy az ének, a zene tanulása milyen - mással nem helyettesíthető - szerepet tölt be az ember életében, és a zenetanárnak milyen óriási szerepe van a felnövekvő nemzedék formálásában. Noha a tananyagokat vizsgáltam meg részletesen, - melynek során fény derült az egyes helyszínek /normál-, ének-zene tagozat, zeneiskolai szolfézs/ tanítási gyakorlatának jellemző vonásaira -, mégis azt kell kijelentennem, hogy az oktatásban a tanár személyisége a legdöntőbb, aki egy esetleg kevésbé sikerült könyv mellett is remekül tud tanítani. Fontos, hogy az ilyen jó tanár idejében kerüljön kapcsolatba a gyermekekkel. Értjük jól azt, hogy a zene-tanulás sokszínű, kreatív emberekké formálja a gyerekeket, akik jól tudják eltölteni szabadidejüket, megtalálják helyüket az életben!

Tóth Csilla
Kaposvári Tanítóképző Főiskola
Szekszárdi Kihelyezett Tagozata

Témavezető:
Kocsis Imre Antal
főiskolai adjunktus

VALÓSÁGÁBRÁZOLÁS A ZENÉBEN

A művészettudományt állandóan foglalkoztató kérdés: hogyan jeleníthetjük meg a bennünket körülvevő világot, ez a megjelenítés mennyire lehet hiteles, és milyen formái vannak a valóság ábrázolásának.

A különféle tudatformák létezése - a tudomány, a jog, a vallás, erkölcs, művészet - azt bizonyítja, hogy sikerülhet a világ dolgainak, jelenségeinek visszatükrözése, és ez a folyamat igen sokarcú lehet.

Dolgozatomban a zeneművészetet választottam. Választ kívánok kapni a kérdésre, miként tükrözi vissza ez a tudatforma a világot. Az abszolút és programzenei művek vizsgálata mellett kitérek az alsó tagozatos zenehallgatási anyag elemzésére is, s megkísérlem a szemelvények csoportosítását a zenei asszociációs köröket szem előtt tartva.

Vizsgálatom összegzéseként megállapítom, hogy már az alsó tagozatosok is részesülhetnek olyan "zenemorzsákból", amelyek elősegíthetik zenehallgató és zeneértő emberré válásukat az egyes zeneművek zeneesztétikai megközelítésével.

2. Vizuális nevelés

Baranyák Szilvia
Tanítóképző Főiskola
Kaposvár

Témavezető:
Dr. Gimesi Mihályné
főiskolai adjunktus

A SOMOGYI TOJÁSHIMZÉS ÉS ENNEK ADAPTÁLÁSA
AZ ALSÓ TAGOZATOS VIZUALIS NEVELÉSBEN

A vizuális nevelésben felbecsülhetetlen értéket képvisel a népművészet. A tanulók korszerű vizuális műveltségét teremti meg népünk tárgyi és szellemi kultúrájának öröksége. A pedagógusnak tehát el kell mélyednie a népelet és néphagyományok tanulmányozásában, hogy tanítványai előtt feltárhassa a népi gondolkodást, érzésvilágot, népművészeti tárgyakat.

Kutatásom célja az volt, hogy bemutassam, hogy még ilyen szűk témán belül is, mint a hímes tojás, tojásfestés, megvalósítható a népművészeti nevelés. E téma feldolgozásához ad segítséget a pedagógusnak a hímes tojás elméleti háttérének feldolgozása, a gyakorlati alkalmazás lehetőségeinek feltárása, valamint a népművészeti nevelés kérdéseinek kidolgozása a dolgozatban. A népművészeti ismeretek elsősorban irodalmi dokumentumok elemzésével, valamint hímes tojások motívumkincsének gyűjtésével valósult meg, a pedagógiai elmélet és gyakorlat megteremtéséhez a szakfolyóiratok cikkei, illetve a tanítás, szakköri foglalkozás megfigyelése álltak rendelkezésemre.

Ugy gondolom, hogy népi kultúránk megismertetése, feldolgozása, ezen értékeknek a tanulók személyiségébe építése nélkülözhetetlené vált egy olyan társadalomban, ahol az eltérő életformák megjelenése, eltérő és bizonytalan értékek felszínre kerülése, még meglévő kincseink esztelen rombolása jelentkezne. Talán a pedagógus az egyetlen, aki megteremtheti a népművészeti nevelést, tanítás-tanulás révén a gyerekekben népművészetünk minél gazdagabb megismertetését, gondoskodását, szeretetét.

Fodor Gábor
Vincze Tamás
Bánki Donát Gépipari Műszaki
Főiskola
Budapest

Témavezetők:
Körtvélyesi Géza
főiskolai adjunktus
Tóth Béláné dr.
főiskolai tanár

A VIDEOTECHNIKA ALKALMAZÁSA
AZ ÁBRÁZOLÓ GEOMETRIA TANÍTÁSÁBAN

A dolgozat nem a képmagnetofon ismertebb alkalmazásaival, a videofilm-készítés és bemutatás szempontjaival, hanem a videokamera egy speciális alkalmazásával foglalkozik.

Forgatható karos állványra szerelt videokamerával a tárgyak, modellek tetszés szerinti nézőpontokból mutathatók be úgy, hogy a különböző nézőpontokból nyert képek között az átmenetek folyamatosak és a képek képiesek.

A gépek működésének megértéséhez feltétlenül szükség van a szerkezetek felépítésének és az elemek térbeli kialakításának elképzelésére. Ez az elképzelés síkbeli rajzok alapján csak úgy lehet végbe, ha a hallgatók térképzete az ábrázoló geometria tanításának köszönhetően magas szintre fejlődik.

A testek síkmetszése és a testek áthatása során olyan szabálytalan síkbeli, illetve térbeli sokszögek keletkeznek, amelyek elképzelése különösen nehéz feladat elé állítja a hallgatókat.

A gyakorlati órák szerkesztési feladataihoz kapcsolódó modell-sorozat videokamerával történő bemutatásával a hallgatók nem csak a szerkesztés gépies végrehajtása útján nyert képet láthatják, hanem a keletkezett idom sokféle, változó képét is.

Kollarics Gábor
Tanítóképző Főiskola
Budapest

Témavezető:
Bálványos Huba
főiskolai tanár

A FOTÓMONTÁZS MINT MŰVÉSZETI
KIFEJEZŐESZKÖZ
ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI
AZ ALSÓ TAGOZATI OKTATÁSBAN

Dolgozatom egy modern kifejezési formával és technikával foglalkozik, melynek neve: fotómontázs. Mint művészi alkotásmód az avantgardon belül jelenik meg, a dadaisták fedezik fel. Későbbi történetét a következő alkotók kapcsán idézem fel: Moholy-Nagy László, Vajda Lajos, Bálint Endre. Az ő munkáikon keresztül igyekeztem feltárni e kifejezőeszköz sajátosságait és lehetőségeit. A dolgozat további részében saját montázs-sorozatom tapasztalatainak és tanulságainak elemzésével belülről vizsgálom magát az alkotó folyamatot, mely végül is a fogalmi gondolkodásmódtól erősen befolyásolt sajátos vizuális gondolkodásmódnak bizonyult.

E fenti részben elemzett tapasztalatokból indul ki a harmadik rész: azt vizsgálom, hogy a képalkotásnak ez a módja miféle képességeket fejleszthet a kisgyermekben, s ezt a fejlesztő hatást hogyan érhetjük el.

Összegezőképpen a vizuális nevelés célrendszerének keretein belül kísérletet teszek egy tanórak tervezéséhez szükséges logikai váz megalkotására. A dolgozat célja, hogy bebizonyítsa: a fotómontázs sajátosságánál fogva nem csak gazdagítója a vizuális nyelvnek, de differenciált képi gondolkodást fejleszt. Szerepe van világunk jobb megértésében, ennél fogva ott a helye az oktatásban, a vizuális nevelésben.

Nagy Katalin
Tanítóképző Főiskola
Kecskemét

Témavezető:
Szappanos István
főiskolai docens

MŰALKOTÁSOK BEMUTATÁSÁNAK, FELHASZNÁLÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI AZ ÓVODAI NEVELÉSBEN

A pályamunka a műalkotások sokszínű bemutatásáról, felhasználásáról ad betekintést. Értelmezi a vizuális nyelv jelentőségét: életkorra való tekintettel foglalkozik a bemutatás módszertani problémáival.

A szemléltetés, beszélgetés és tevékenység jó összhangja ismerhető meg ebben a munkában. A pályamunka sokszor érinti az óvodai nevelés különböző területeit, főleg a neveléscentrikusságot kívánja kifejteni.

Bizonyos műalkotások, olyan játéktevékenységet implikálnak, melyek értékesek az óvodás gyermek személyiségfejlesztésében. Az ábrázolás és kézimunka jelentős területeihez köti a gyermekek szemléltetését, tevékenységét. /Építészet, szobrászat, festészet./

Sok jó vizuális rögtönzés adja meg a dolgozatban leírtak pedagógiai alkalmazhatóságát. Külön értékes része a dolgozatnak: P. Brueghel: "Gyermekjátékok" c. képének részletekre bontása, ahol a szerző az egyetemes játékkincs formáival foglalkozik.

Néprajzi szemlélettel szól a játék /mozgásos játék, eszközjell. játékok/ történetiségéről. Elemzi a tevékenységi formákat és megkísérli a tanulságokat leírni a ma óvodája szempontjából.

Illusztrációk, jegyzőkönyvek teszik a pályamunkát szemléletes-sé. A pályadolgozat nyelvezete, szerkezete világos, jól áttekinthető.

Posztnik Józsefné
Tanítóképző Főiskola
Budapest

Témavezető:
Krassói Erna
főiskolai docens

A NŐ ÉLETÉT BEMUTATÓ MŰALKOTÁSOK ELEMZÉSE KOVÁCS MARGIT MŰVEIBEN
/A SZÜLETÉSTŐL A HALÁLIG/

Dolgozatom témájául Kovács Margit keramikusművész néhány szobrának, falképek elemzését választottam. Ami elsősorban megragadott, az a művek egyszerűsége és kifejezőereje, hangulata, melyben az öröm és a bánat váltakozása a művész lelkivilágát tükrözi. A témák hétköznapisága, melyet Kovács Margit egyéni stílusban jelenít meg, mindenkire szóló egyszerű megformálással, örök tartalommal. Huszonéves fejjel nézvé, hatott rám a nő életében előforduló legszébb pillanatok megörökítése, a legegyszerűbb érzések gyönyörű megfogalmazása, kifejezése. Ezért választottam a következő tizenkét művének értelmezését, mert végigkíséri a nő életét minden jelentősebb állomáson, bemutatva a születéstől a halálig létünket. Az alkotások elemzésénél a látványból indultam ki, azt próbáltam megkeresni, hogy nekem miért szép. Először az érzelmi reakcióimról írok, a saját asszociációimat kerestem meg egy-egy szobor szintézisében. A részletek analizálása folyamán a formai kifejezés megértéséhez jutottam, felismerve a téri kompozíció titkait: igazolódott a tartalom és forma egysége. Így alakult át a látványélmény bennem tudatos felméréssé, strukturális műelemzéssé. Megítélésem igazolását azzal a módszerrel kívántam megvalósítani, hogy híres művekkel hasonlítottam össze Kovács Margit alkotásait. Az összevetésben leginkább a mondanivalót, annak érzelmi közelítését próbáltam megkeresni, az azonosságokat, s a bennük rejlő szuggesztív tartalmat ki- ragadni. Az ellentétek hangsúlyozásával frappánsabbá válik a kívánt mű kiemelése, egyéni kifejezőereje, pl. "michelangeloi" ember születés" és "világ halála" szinonimája mellett. Gyermek, feleség és anya lévén a bemutatott képsorok némely eseményét én is átéltem, s néha azon vettem észre magam, hogy már nem is arról írok amit látok, hanem a saját érzéseimet vetem papírra. Az általam elemzett Kovács Margit alkotásokat bemutattam második osztályos gyerekeknek. Művészete igen alkalmas arra, hogy a gyermeki lélek könnyen befogadja, s felismerve szépségeit magára találhasson bennük.

V. A SZOMATIKUS NEVELÉS TAGOZATAI

Kaslik Gabriella
Tanárképző Főiskola
Eger

Témavezető:
Miklovitz Árpádné
főiskolai adjunktus

SZERTECHNIKA OKTATÁSA A RITMIKUS SPORTGIMNASZ-
TIKÁBAN
/LABDAGYAKORLATOK, VIDEOFELVÉTEL/

Az oktatófilm a ritmikus sportgimnasztika labdagyakorlatainak mozgásanyagát mutatja be.

Ebben a témában részletes szakmódszertan nincs. A film nagymértékben segíti a mozgástanítás-tanulás folyamatát.

Érvényesülnek az oktatásban nélkülözhetetlen didaktikai szempontok. A film alkalmazása lehetőséget biztosít az algoritmikus mozgástanításra.

A videofilm mozgásanyagában kapcsolódik a testnevelő tanárképzés tantervi anyagához. Felhasználható a tanárképzésben, testnevelők továbbképzésében, és az edzői tevékenységben egyaránt.

A sportág jellegéből adódóan a testnevelés - a testi nevelés mellett -, a zene-mozgás harmonikus egységével szolgálja az esztétikai nevelést is.

Kovács Noémi
Tanárképző Főiskola
Eger

Témavezető:
Miklovitz Árpádné
főiskolai adjunktus

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI LEÁNY TORNAGYAKORLATOK MÓDSZERTANI ELEMZÉSE
/VIDEO-OKTATÓFILM/

A videofelvételen az általános iskolai leány tornagyakorlatok bemutatását, és a gyakorlatokban szereplő elemek módszertani elemzését láthatjuk.

A diákolimpia előírt gyakorlatai: a kisdobos talaj- és ugrás-gyakorlat, valamint az úttörő talaj-, gerenda- és ugrás-gyakorlatok képileg segítik a mozgástanítás-tanulás folyamatát.

Az anyag nagy segítséget nyújt főként azoknak a tanítóknak és testnevelő tanároknak, akik korábban nem foglalkoztak versenytornával.

Eredményesen felhasználható a tanító- és testnevelő tanárképzésben és továbbképzésben a gyakorlati és elméleti felkészüléshez, vizsgákhoz.

Mezei Erzsébet
Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Tomkáné dr. Hóbel Mária
főiskolai adjunktus

A TESTNEVELÉS ÉS A TESTNEVELŐ TANÁR SZEREPE A CSALÁDON KIVÜL
FELNÖVŐ GYERMEKEK ÉLETMÓDJÁNAK ALAKÍTÁSÁBAN

Társadalmunk megoldatlan kérdései közé tartozik a veszélyeztetett gyermekek helyzete, nevelése, és a családi környezetön kívül - állami gondozásban - nevelkedők problémája.

A nevelőotthonban felnövő tanulók szabadidejének eltöltése fokozott jelentőséggel bír személyiségünk alakulásában.

A dolgozatban a testi nevelés sajátos jellegével, a nevelésben elfoglalt fontos helyével foglalkozom.

A vizsgálat során arra voltam kíváncsi, hogy egy zárt és egy félig nyitott nevelőotthonban milyen szerepe van a rendszeres testmozgásnak, az egészséges életmód alakításáért mit tehet és tesz a testnevelő.

Segíti-e a szocializálódási folyamat alakulását a rendszeres testedzés?

Az adatok feldolgozása után nyert eredményeket összehasonlítom a családban felnövő gyermekeknél végzett hasonló vizsgálatokkal.

A dolgozat továbbvitelében a kapott eredményeket ütköztetem a testnevelő tanárok és a nevelők véleményével.

Feltételezésem szerint a családban nevelkedő gyermekek mozgásos életvitelének alakulásában a családi szokások, hagyományok játsszák a döntő szerepet. A családi élet rendszerességre nevelő hatásának hiányában ezt a szerepet bizonyos mértékben a testnevelés és sport veszi át.

Nemes-Nagy Tibor
Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Kiss Gábor
főiskolai adjunktus

AMI A KÖZÉP- ÉS HOSSZÚTÁVFUTÁS MÖGÖTT VAN...

A közép- és hosszútávfutásban a rendszeres edzés lehetőségét már régen ismerték. Az eredmény szorosan összefügg a sportoló szorgalmával és azzal, hogy milyen céltudatosan és rendszeresen végezte felkészülését, függetlenül az edzésmódszertől. A technika és az orvostudomány fejlődésével egyre hozzáférhetőbbé váltak az új edzésmódszerek. Előtérbe került a rendszeresen végzett munka. Ma már elfogadott az az elv, hogy bármilyen nagy tehetségű, kiváló adottságokkal rendelkező legyen is valaki, céltudatos edzőmunka nélkül nem tud kiemelkedni a közepszerűségből. Az alkalmasság, a tehetség határozza meg, hogy milyen magasra juthat a versenyző, de hogy valójában mit ér, azt a végzett munka, a hozzáállás dönti el. Különösen fontos az alapvető képességek megfelelő összhangú fejlesztése minden sportágnál. Az alapvető képességek közül a gyorsaság csak korlátozott mértékben fejleszthető, mivel elsősorban idegrendszeri meghatározottságú.

Ezzel szemben az erő és az állóképesség lényegesen jobban növelhető, fokozható, rendszeres edzés hatására rendkívül magas szintre fejleszthető. A futás ösztönös mozgása az embernek, és mégis a futás, mint az atlétika egyik versenyszáma, a testkultúra fejlődésével alakult, fejlődött versenyszámmá.

Dolgozatomban a közép- és hosszútávfutás idegrendszeri és élet-tani háttéréről eddig leírtakat igyekszem összefoglalni, valamint tapasztalataim alapján kívánok segítséget nyújtani a futó-edzésben részt venni kívánóknak.

Sarkadi Ferenc
Tanárképző Főiskola
Nyíregyháza

Témavezető:
Máté János
főiskolai adjunktus

A KOSÁRLABDÁZÁS TAKTIKÁJÁNAK FELDOLGOZÁSA SZÁMÍTÓGÉPES SZIMULÁCIÓVAL

A kosárlabdában, de általában a különböző labdajátékokban, a szakirodalom sematikus rajzok segítségével oktatják, magyarázzák az adott sportág taktikáját, illetve a technika gyakorlásához szükséges feladatokat. A probléma abból adódik, hogy mozdulatlan rajzok segítségével történik a mozgások, folyamatok bemutatása. Az olyan ábrákon, ahol több játékos mozgása, átadások, mozgások alternatív lehetőségei is felrajzolódnak, szinte lehetetlen akár hozzáértőnek is könnyen eligazkodni.

A számítógép lehetőséget ad, hogy az eddig mozdulatlan rajzokat megmozgassuk: a játékosok és a labda valóban tegyék meg azt az utat, amit a rajzok jelölnek.

Folyamatában, a kívánt ritmusban és sorrendben mutassák be a különböző mozgásokat, így elősegítve a könnyebb szemléltetést és gyorsabb, jobb megértést.

A feladat megoldása COMMODORE-64 személyi számítógépen, SIMONS BASIC felhasználásával történt.

A programdemonstráció mintaként szolgál arra, milyen lehetőség nyílik a kosárlabdázás taktikai alapelemeinek /1-1, 2-1, 2-2, 3-2, 3-3 elleni játék/, különböző játékrendszerének feldolgozására.

Az ötlet és a program részleteinek megfelelő felhasználásával megvalósítható más labdajáték taktikájának, gyakorlatainak feldolgozása is.

Tollner Erika
Tanárképző Főiskola
Eger

Témavezető:
Miklovitz Árpádné
főiskolai adjunktus

A KORLÁT MOZGÁSANYAGÁNAK OKTATÁSMÓDSZERTANA
/videofelvétel/

A videofelvétel a tanárképző főiskolák női sporttorna, felemáskorlát tantervi követelményeit dolgozza fel.

Szükséges ennek a tornaszernek a mozgásanyagával képileg is foglalkozni, mivel a hallgatók számára a sporttornában az egyik legnehezebben elsajátítható mozgásokat tartalmazza. A filmben szereplő cél- és rávezetőgyakorlatok, valamint a fél-évekre javasolt gyakorlatok bemutatása nagy mértékben segíti a mozgástanulás-tanítás folyamatát.

A video-oktatófilmet felhasználhatják: felvételre készülő középiskolások, a tanító- és tanárképző főiskolások a gyakorlati és elméleti ismeretszerzésben, a vizsgákra való felkészülésben, a testnevelő tanárok továbbképzésében.

Tóth László
Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Tonkáné dr. Hóbel Mária
főiskolai adjunktus

A MINDENNAPOS TESTMOZGÁS SZEREPE AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD
ALAKÍTÁSÁBAN AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁS KORU TANULÓKNÁL

Napjaink egyik legégetőbb kérdése az egészség megőrzése, az egészséges életmód kialakítása. Fontos ez legelő testnevelők számára is, hiszen az általános iskolás korúak ilyen jellegű neveléséből a Tanterv értelmében is részt kell vállalnunk. A téma időszerűségét igazolja, hogy a kormányprogram részeként "Társadalmi Egészségmegőrző Program" született.

Munkámban a Csongrád megyéből "úttörő vállalkozásként" hivatalosan 1983. november 1-én újtára bocsátott "mindennapos testnevelés" kérdéseivel foglalkozom.

Kitérek a mindennapi testmozgás élettani, egészségügyi vonatkozásaira, életmód alakító szerepére.

Történeti áttekintést adok az indulástól eltelt öt évről, a program alakulásáról, néhány jellemző iskolai változat ismertetésén és értékelésén keresztül.

Ismertetem az elmúlt két év tapasztalatait összehasonlító elemzéssel, mely az általános iskolai szaktanácsadók jelentése alapján készült.

Vass János
Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Kiss Gábor
főiskolai adjunktus

ATLÉTIKAI TELJESÍTMÉNYEK ÖSSZEFÜGGÉSE ALKATI, INTELLIGENCIA ÉS
KÖZÖSSÉGI TÉNYEZŐKKEL AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA 7-8. OSZTÁLYÁBAN

A tanulmányban arra a kutatási problémára kerestem választ, hogy milyen összefüggések lehettek fel a sportteljesítmények és a személyiség egyes alkotóelemei között. Azt vizsgáltam, hogy egy Pest megyei község általános iskolájának 7-8. osztályos tanulói körében, a tanterv által előírt atlétikai versenyszámok teljesítményei milyen törvényszerű összefüggéseket mutatnak alkati, intelligencia és interperszonális tényezőkkel.

Munkám bevezető részében a testi neveléssel kapcsolatos általános gondolatokat, annak célját, jelentőségét tárgyalom, majd vizsgálataim körülményeit, módszereit ismertetem.

A tapasztalatok eredményeit két fő csoportban elemeztem.

Először a tantárgymotiváció és az atlétikai teljesítmények értékeit dolgoztam fel /távolugrás, kislabdadobás, 60 m és 600 m síkfutás/, ezek eredményeit összehasonlítottam a szomszédos, nagyobb település testnevelés tagozatos és nem tagozatos, illetve a szakirodalomban szereplő hasonló korú tanulók képességeivel, majd a másik három tényezőcsoport részletes sajátosságait tárgyaltam. Ezután a négy fő tényezőcsoport egymás közötti összefüggéseit vizsgáltam; kiemelten a sportteljesítményeket képviselő atlétikai versenyszámok viszonylatában. A vizsgálati eredményeket táblázatokban igyekeztem összefoglalóan érzékeltetni.

Befejezésül helyi speciális és általános következtetéseket fogalmaztam meg gyakorlati és elméleti tapasztalataim alapján.

Vlaszák Andrea
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Dr. Kristóf László
főiskolai docens

MENTÁLIS EDZÉS A GYAKORLATBAN

A tudományos kísérletek bebizonyították, hogy a mozgások gondolati végrehajtása ugyanolyan hatású, mint a tényleges fizikai edzés. Az elvégzett kísérletek többségében mentális edzéssel nagyobb teljesítményjavulást értek el, sőt megnőtt a mozgásgyorsaság és a reakcióidő is.

A fellelhető hazai és külföldi irodalom alapján feltételeztem, hogy az általam végzett kísérlet igazolja majd a fentieket.

A kísérletben három csoportot alkalmaztam, melyek közül az egyik fizikai, a másik mentális edzést végzett, míg a harmadik kontrollként szerepelt. Feladatuk kosárlabda büntetődobás végrehajtása volt.

A kísérlet végén feltételezésem csak részben igazolódott; ugyanakkor a kézilabdában és kosárlabdában végzett, folyamatban levő kísérletek mást jeleznek.

Igy feltételezésemet továbbra is fenntartom, s ha lehetőséget kapok az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, szeretnék beszámolni az eredményekről.

Antos Judit
Buha Enikő
Fülöp Erika
Török Dóra
Óvóképző Intézet
Hajduböszörmény

Témavezető:
Dr. Bozdár Zsuzsanna
főiskolai docens

AZ ÓVODAI TESTNEVELÉS MOZGÁSANYAGÁNAK FEL-
HASZNÁLÁSA SZABADIDŐBEN, KISCSOPORTBAN

Dolgozatunkban arra keressük a választ, hogy milyen mozgásos tevékenységet végeznek a gyermekek az óvodáskor kezdetén, s milyen módon változik a mozgásos tevékenységek köre új eszköz, illetve az óvónő kezdeményezésére. Adatgyűjtéshez módszerként a megfigyelést választottuk. Több héten keresztül rögzítettük egy kiscsoport gyermekeinek szabadidőben végzett mozgásos tevékenységét. Az első héten spontán megmozdulásaikat, a második héten az új eszköz motiváló hatását, a harmadik héten az óvónő kezdeményező, ötletadó, irányító munkájának eredményét. A kapott adatokat jegyzőkönyveztük. Az eredmények elemzése igazolta feltételezésünket.

Már az óvodáskor kezdetén bonyolultabb mozgásos feladatokat végeznek a gyermekek - teljesen spontán módon -, mint amelyet követelményként az ONP megfogalmaz. Az eszköz biztosításával gazdagodik a választott mozgásos tevékenységek köre, az óvónő személyisége, tervező munkája nagymértékben meghatározza a gyermekek tevékenységválasztását, és a mozgásra fordított idő tartamát.

Adatainkat oszlopdiagrammon ábráztuk testgyakorlati áganként és hetenként. Összegzésként a gyakorlatban dolgozó óvodapedagógusoknak javaslatokat fogalmaztunk meg.

Bálint Andrea
Hegedüs Béláné
Süslecz Annamária
Válint Anita

Tanítóképző Főiskola Győr

Témavezető:
Király Tibor
főiskolai adjunktus

AZ INTEGRÁCIÓ LEHETŐSÉGEI AZ ALSÓ TAGOZAT

TANTÁRGYAI KÖZÖTT

1986 szeptemberében életbe lépett az új oktatási törvény, amely az alsótagozatban is kisebb-nagyobb változásokat hozott. A szemléletmódban a változás többek között úgy tükröződik, hogy a pedagógus mindinkább szabad kezet kap a tananyag feldolgozásában, annak menetében és a módszerek megválasztásában.

A dolgozat készítőinek célja az volt, hogy a fent említett szabadsággal élve a vizsgált tantárgyak ismeretanyagában meglévő kapcsolatok feltárásával a tantárgyak szorosan egymásraépülő, egymást átfedő rendszerét biztosítsák a nevelés-oktatás gyakorlatában. Bizonyítják dolgozatukban, hogy jó lehetőség van arra, hogy a tanítási órák ne elszigetelt egységekként, hanem a tanulók személyiségfejlesztéséhez integrálódó komplex egészként jelentkezzenek.

A dolgozat négy szerzője első lépésként az érdeklődésének megfelelő tantárgy /matematika, környezetismeret, rajz, ének-zene/ kapcsolatát vizsgálta a testnevelés tantárgy-gal. Az így feltárt összefüggéseket a második lépcsőben az öt tantárgy együttesére kiterjesztették.

Emellett bemutatják, hogy a testnevelés - sajátos cél- és feladatrendszerén túlmenően - nagyon jó gyakorlóteret biztosít az elemzett másik négy tantárgy számára.

E munkájuk során a szerzők törekedtek arra, hogy jövőbeni iskolai gyakorlati munkájukban a dolgozat eredményeit kiindulási alapként használni tudják.

Bencsik Timea :
Tanítóképző Főiskola Győr

Témavezető:
Dr. Gönczöl László
tanszékvezető
főiskolai tanár

MOZGÁSSÉRÜLTEK SPORTFOGLALKOZÁSÁNAK SZEREPE,
LEHETŐSÉGEI ÉS FELADATAI GYŐR-SOPRON MEGYÉBEN

A győri ACSJ Tanítóképző Főiskolán több éve folyik a megyében élő mozgássérült tanulók sportfoglalkozásainak szervezése, lebonyolítása.

A dolgozat írója egyike azon főiskolai hallgatóknak, akik főiskolai tanulmányaik alatt rendszeres segítői, aktiv alakítói voltak ennek a nemes tevékenységnek.

A dolgozat bemutatja a Mozgáskorlátozottak Győr-Sopron Megyei Egyesületét, Sportegyesületét, a szakosztály felépítését, működését. Foglalkozik a mozgássérülésekkel, a rehabilitáció kérdéseivel, a torna és a sport szerepének jelentőségével a mozgásszervi megbetegedések megelőzésében.

Leírja családlátogatási tapasztalatait, és hasznos tanácsokat, javaslatokat fogalmaz meg a szülőknek az otthoni foglalkozások megszervezéséhez.

Hetzmann Mária
Óvóképző Intézet Sopron

Témavezető:
Rajki Károly
főiskolai adjunktus

A LÉGZŐSZERVI RENDELLENESSÉGEK KIALAKULÁSA
ÉS MEGELŐZÉSE 3-6 ÉVES KORBAN

A dolgozat elsődleges célja az óvónők és pedagógusok figyelmének felkeltése, felhívása arra, hogy a jelzett életkorban is előfordulhat a látszólag egészséges gyermekek körében olyan légzőszervi megbetegedés, amely a későbbi életszakaszban súlyossá válhat. Az óvónőknek ismerniük kell a gyermek öröklött vagy szerzett betegségeit, amit a szülőkel való őszinte kapcsolat révén érhet el. A módszerek között szerepel a megfigyelés, a beszélgetés, felmérés, valamint a témával kapcsolatos hazai irodalom. Ezek felhasználásával arra az eredményre jutottam, hogy a gyermekekkel hivatásszerűen foglalkozók körében is kevesen ismerik a légzőszervi rendellenességek kialakulásának körülményeit, a környezet meghatározó szerepét. Kiemelten foglalkoztam az asztmás gyerekekkel. Ők sem igényelnek több gondoskodást az egészségeseknél, csak célirányos ráhatást. Ennek pedig alapvető feltétele az ezirányú ismeretek birtoklása.

Kalapács Ágnes
Tombáczi Erika
Tanítóképző Főiskola Kecskemét

Témavezető:
Dr. Bodóczy Lászlóné
főiskolai adjunktus

A KOORDINÁCIÓS KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI AZ ÓVÓDÁBAN

I. Hipotézis

Feltételeztük, hogy labdásgyakorlatok végeztetése révén összefüggés kell, hogy legyen a mozgáskoordináció fejlettségi szintje és a labda súlya, mérete között. Valamint összefüggés lehet a labda súlya, mérete és a célzás pontossága között. A nagyobb labdával könnyebb a feladatok végrehajtása a gyermekeknek.

II. Kutatási eljárás, módszer

A vizsgálatot középső csoportban kezdtük 1987 októberében kísérleti és kontroll csoporttal. A felmérés során az időmérést és a számlálást alkalmaztuk. Ezután a kísérleti csoporttal heti egy alkalommal 40 percen foglalkoztunk. Olyan mozgásokat végeztettünk, melyek nem szerepeltek a tesztfeladatok között, hogy a tanulást kizárjuk.

A második felmérésre 1988 október-novemberében került sor a kísérleti és kontroll csoportban. A két felmérés adatait a matematikai statisztikai módszereivel dolgoztuk fel.

III. Következtetések

Megerősítést nyert az a feltételezésünk, miszerint a gyermekek koordinációs képességeinek fejlődése lehetővé teszi számukra a különböző súlyú és méretű labdával való eredményes tevékenykedést.

Ugyanakkor nem igazolódott be minden tekintetben az a hipotézisünk, hogy nagyobb labdával könnyebben végzik a feladatokat a gyerekek. Csak részben igaz pl. az elfogásnál.

Teljes értékű következtetést és megnyugtató választ feltételezéseinkre csak a harmadik felmérés eredményeinek ismeretében várunk.

Kapitány Gabriella
Kiss Gabriella
Tanítóképző Főiskola Győr

Témavezető:
Szabó Zsolt
főiskolai tanársegéd

ÓVODÁSKORU GYERMEKEK MOZGÁSFEJLŐDÉSÉNEK VIZSGÁLATA

Az ember elsősorban önmagáért, testi-lelki egészségéért felelős, ám felelősséggel kell lennie családjáért, gyermekeiért is. A felnőtt nemzedék egészségmegőrzésének meg-
alapozása már gyermekkorban elkezdhető. Döntő fontossága van tehát a családnak, az óvodának az ezirányú gondolkodás alakításában, a mozgás megszerettetésében.

A dolgozatírók figyelmének központjában az óvodáskorú gyermekek testi fejlettsége, fizikai erőnléte, mozgáskoordinációja állt. Keresztmetszeti vizsgálatukban 142 óvodás vett részt. A testi fejlettség jellemzéséhez antropometriai, élettani, koordinációs- és kondicionális képességmérést végeztek. Ennek érdekében 13 próbát alkalmaztak. Az adatfelvétel után az eredményeket matematikai, statisztikai módszerekkel elemezték.

Elemzésükben - erre a populációra vonatkozóan - bizonyos tendenciák láthatóvá váltak.

A felmérésben alkalmazott próbák eredményét összevetették az óvodai testnevelés programjában szereplő követelményekkel. Az összegzésükből kitűnik, hogy a vizsgált csoport az óvodai követelményeknek megfelelt, sőt annál többre is képes lenne.

Kontár Marianna
Tanárképző Főiskola Pécs

Témavezető:
Dr. Herlioska Károly
egyetemi adjunktus

AZ ÉLETMÓD VIZSGÁLATA EGY KÖRZETI ÁLTALÁNOS

ISKOLÁBAN

A szerző szülőfaluja - Mágocs, baranyai kisközség - általános iskolájában kérdőíves módszerrel vizsgálta a tanulók életmódját. Kellő irodalmi áttekintést tartalmaz a dolgozat első része, melyben a probléma időszerűségét, az egészségre nevelés fő feladatait, és tartalmi kérdéseit tárgyalja.

A kérdőív a következő kérdésköröket tartalmazza:

1. Szociális háttér
2. Hygiéniás szokások
3. Táplálkozási szokások
4. Szabadidő eltöltési formák
5. Elvezeti cikkek és gyógyszerfogyasztási szokások

E széles skála adatait számítógép segítségével dolgozta fel a szerző.

A kapott eredmények és saját információi alapján vont le a vizsgálat következtetéseit.

A dolgozat befejező részében az objektív eredményekre támaszkodó összegző javaslatokat olvashatunk.

Kozák István
Sipos Dávid
Tanárképző Főiskola
Nyiregyháza

Témavezető:
Dallos Sándor
főisk. adjunktus

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI TESTNEVELÉSI OSZTÁLYOS
FIUK TESTMÉRTEINEK ÉS MOTORIKUS TELJESÍTMÉNYEINEK
VIZSGÁLATA

A megyei Ifjúsági és Sportosztály 1984 óta a testnevelési osztályokban folyó sportszakmai tevékenység hatékonyabbá tétele érdekében, évente ugyanabban az időpontban, azonos feltételek között a megye összes testnevelési osztályba járó tanulóját felméri, általános sportági próbákkal /60 m-es, 400 m-es síkfutás, medicinlabda-dobás, kötél-mászás/.

Javaslatunkra 1987 óta a motorikus teljesítőképesség mérése és az antropometriai vizsgálat /12 adat/ párhuzamosan folyik. Az akkori 4. osztályos tanulók 5 évre tervezett longitudinális vizsgálatának első 2 éves eredményeit mutatjuk be.

Célunk, hogy meghatározzuk az emelt óraszámú és speciális tantervi testnevelés hatását a motorikus teljesítőképesség változására.

Megvizsgáltuk, hogy a szomatikus paraméterek hogyan befolyásolják a motorikus teljesítményeket, elemeztük a motorikus próbák belső kapcsolatait, évfáratonként és csoportonként.

Eredményeink, az elemszám korlátok ellenére, arra hívják fel a figyelmet, hogy a testnevelési osztályosok tantervi anyagát és a tanórán kívüli edzések programját körültekintőbben /a gyermekek biológiai - és fiziológiai állapotának megfelelően/ kell összeállítani.

Leskó Anna
Tóth Ildikó
Tanárképző Főiskola
Nyiregyháza

Témavezető:
Dallos Sándor
főisk. adjunktus

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI TESTNEVELÉSI OSZTÁLYOS
LEÁNYOK TESTMÉRTEINEK ÉS MOTORIKUS TELJESÍTMÉNYEINEK
VIZSGÁLATA

A megyei Ifjúsági és Sportosztály 1984 óta a testnevelési osztályokban folyó sportszakmai tevékenység hatékonyabbá tétele érdekében évente ugyanabban az időszakban, azonos feltételek között, a megye összes testnevelési osztályába járó tanulóját felméri általános sportági próbákkal. /60 m-es, 400 m-es síkfutás, medicinlabda-dobás, kötél-mászás./

Javaslatunkra 1987 óta a motorikus teljesítőképesség mérése és az antropometriai vizsgálat /12 adat/ párhuzamosan folyik. Az akkori 4. osztályos tanulók 5 évre tervezett longitudinális vizsgálatának első 2 éves eredményeit mutatjuk be.

Célunk, hogy meghatározzuk az emelt óraszámú és speciális tantervi testnevelés hatását a motorikus teljesítőképesség változására.

Megvizsgáltuk, hogy a szomatikus paraméterek hogyan befolyásolják a motorikus teljesítményeket, elemeztük a motorikus próbák belső kapcsolatait évfáratonként és csoportonként.

Eredményeink az elemszám korlátok ellenére, arra hívják fel a figyelmet, hogy a testnevelési osztályosok tantervi anyagát és a tanórán kívüli edzések programját körültekintőbben /a gyermekek biológiai és fiziológiai állapotának megfelelően/ kell összeállítani.

Szabóné Debreceni Erzsébet
Tanárképző Főiskola Pécs

Témavezető:
Dr. Herlicska Károly
egyetemi adjunktus

AZ UGRÓERŐ VIZSGÁLATA AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁS
KORU TANULÓKNÁL

A mozgás- és ingerszegény életmód különösen káros hatást fejt ki a gyerekek számára, hiszen a 8-14 éves fiatalok lételeme a mozgás. A testnevelő tanárok kiemelt feladata ezért a mozgás megszerettetése, a belső készletés kialakítása.

A szerző szerint a tanterv nem biztosít elég óraszámot a testnevelés, ezen belül az atlétikai alapképzésnek, holott az atlétikus képességek minden sportág alapját jelentik. Ezen képességek egyik fajtája az ugróerő, mely a többi sportágban is jelentős.

A dolgozat ezután az ugróerő elemzését tartalmazza, felhasználva a legújabb irodalmat is. A vizsgálat az Abalakov és a Sargent féle módszerrel történt egy általános iskolai illetve egy atlétika edzésre járó azonos koru csoportnál. A 3 havonta végzett felmérés adatait számítógépen dolgozta fel a szerző.

A kapott eredmények, illetve a gyakorlati munka végzése közben nyert tapasztalatok bizonyítják a hipotézis helyességét, és a vizsgálat gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit.

3. Sporttörténet

Betlehemi János
Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Kovács Iván
főiskolai docens

CSODÁK ÉS MŰVELŐIK

Az olimpiai játékokat mindig kiemelt figyelemmel kíséri a világ, még mindig vannak olyan tények és összefüggések, amelyek - ilyen vagy olyan okból - titokban maradnak, nem kerülnek nyilvánosságra.

Dolgozatomban ezekről gyűjtöttem össze egy csokrot, az ókori és az újkori olimpiákat egyaránt figyelembevéve.

Kiemelem az olimpiai eszme újjáélesztőjének, Pierre de Coubertin bárónak a munkásságát is.

Dolgozatomban nem törekedtem a kronológiai sorrendre, hanem olyan témakörökhöz csoportosítottam az olimpiákat, amelyek szoros összefüggésben állnak létével.

Titokzatos "bundákról", furcsa világeszcusokról, a terrorizmusról ugyanugy esik szó, mint napjaink legveszedelmesebb jelenségéről, a doppingolásról, vagy a politika sportra gyakorolt ártalmairól.

A "Vannak még csodák" című fejezettel kissé ellensúlyozom a dolgozat pesszimista hangulatát, olyan sportolókat megemlítve, akik saját csillogásukkal igyekeztek elfeledtetni az olimpiák árnyait.

Jeszenői Csaba

Jannus Pannonius Tanárképző Főiskola
Pécs

Témavezető:

Várbiro Sándor
főiskolai adjunktus

AZ ÓKORI ÁZSIA TESTKULTURÁJA

Dolgozatomban átfogó képét kívántam megrajzolni Ázsia ókori testkulturájának. Ez a törekvésem két irányba terjed. Az első egy tulajdonképpeni horizontális sík, tehát nemcsak a jól ismert nagy keleti kulturákat érintem, hanem igyekeztem a kört tágítani olyan régiók és népcsoportok felé is, amelyekkel ilyen vagy olyan okból, de keveset foglalkozunk. Ezek alapján a következő lényeges egységekre tagolódik a dolgozat: Egyiptom, Mezopotámia, Asszírnia /Azóbia/, Hatti, Palesztina, Szírnia, Fönícia, Urartu, hurrik, Irán és népei, nomád népek, India, Kína, Japán, - s a felsoroltakhoz még kapcsolódó, valamilyen szempontból érdekes népek /pl. iónok, szibériai népek stb./.

A másik irány az egyes fejezeteket alkotó népek, államok testkulturájának rétegződését, megjelenési formáit és hatásait célozza. Tehát a nevelés, a vallás és társadalom, a létfenntartás /vadászat, halászat/ és a szórakozás területei kerültek a vizsgálódás középpontjába.

Forrásul az ókor történetét tárgyaló művek szolgáltak, ezek feldolgozásaként született dolgozatom. Felhasználtam elsődleges forrásokat is, mint pl. a Biblia, Xenophón, Hérodotosz vagy Josephus Flavius műveit. A dolgozatban saját megállapításaim is szerepelnek.

Fontosnak tartom megemlíteni dolgozatom történelemszemléletűségét, miszerint bármely kulturtörténeti téma tárgyalása csak megfelelő történeti keretbe ágyazva történhet. Ezt a szövegek közötti részekon kívül a térképmelléklet is szolgálja.

Kránitz Károly

Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola
Győr

Témavezető:

Dr. Gönczöl László
főiskolai tanár

MOSONMAGYARÓVÁR SPÓRTTÖRTÉNETE 1945-55-ig

Az utóbbi időben megyénkben is örömdetesen felerősödtek a helytörténeti-sporttörténeti kutatások. Egyre több főiskolai hallgató is részese e kutató, feltáró folyamatnak. A dolgozat írója a megye egyik, nagy sportmúlttal rendelkező városának, Mosonmagyaróvárnak sporttörténetét dolgozza fel a felszabadulást követő, 1945-55-ig terjedő időszakban. A sporttörténeti eseményeket a politikai eseményekkel párhuzamosan, azokkal kölcsönhatásban mutatja be. Ismerteti a sportegyesületek újjáalakulásának folyamatát, új egyesületek szerveződését, a sportmozgalom tárgyi, dologi feltételeinek alakulását, a sporteseményeket és eredményeket. A dolgozat színes képet ad Mosonmagyaróvár sportéletének kibontakozásáról, különösen a város labdarugóéletének alakulásáról. Foglalkozik a tárgyalt időszak iskolai testnevelésének helyzetével, - ezt egy iskola testnevelésének keresztmetszetében mutatja be.

Lajkó Róbert

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:

Kovács Iván
főiskolai docens

IFJUSÁGI MOZGALMAK HAZÁNKBAN A FELSZABADULÁS ELŐTT:
LEVENTE MOZGALOM

Az első világháborút követően hazánkban fokozott jelentőséget tulajdonítottak az ifjúság fizikai felkészültségének. A levente - mint mozgalom - elsősorban a katonai fizikai előképzést szolgálta, de a szervezet hivatott volt az ifjúság sportigényeinek kielégítésére is. A magyar sport története már nemcsak a testneveléssel, testkultúrával foglalkozó szakemberek érdeklődésére tart igényt, hanem megismerése szélesebb tömegeket is vonz. E tudományos diákköri dolgozat a sporttörténet egyik legkevésbé feltárt ifjúsági mozgalmát próbálja - főként az Alföld déli megyéinek vonatkozásában - bemutatni.

Az ifjúsági mozgalomnak két alapvető feladata van:

- érvényesíteni az uralkodóosztály politikai, ideológiai befolyását az ifjúság körében,
- utánpótlást biztosítani a vezetés számára.

Munkámban kitérek a leventemozgalom előzményeire, szervezeti felépítésére, a leventeprobákra. Fő hangsúlyt a leventesport vizsgálata képezi.

A tényanyagot elsősorban a Szegedi Somogyi Könyvtár és Levéltár archív anyagából gyűjtöttem. Munkámban csupán az általános vonatkozású részek adaptálásánál támaszkodom néhány ismert irodalmi dokumentum tényanyagára.

Molnár Timea

Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola
Óvóképző Intézete
Sopron

Témavezető:

dr. Ráczné Főző Klára
főiskolai adjunktus

AZ ÓVODAI TESTNEVELÉS TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI
VÁLTOZÁSAI A FELSZABADULÁSTÓL NAPJAINKIG

Az óvodai testnevelés mozgásanyaga, módszerei a felszabadulás óta jelentős változásokon mentek keresztül. A dolgozat bemutatja azokat a módosításokat, melyek hatással voltak az óvodai testnevelés fejlődésére. A feldolgozás a megjelent dokumentumok alapján készült az időrendi sorrendet követve. A felszabadulás előtti időszakra történő rövid visszatekintés után a történelmi események sorrendjében követi a változásokat. Az államosítás, szovjet pedagógia hatása, az első óvodai rendtartás, 1953-~~58~~ módszertani levél, nevelőmunka 1957, 1971. Következtetések a programok korszerűsítéséhez, az új program előkészítése.

Németh Ildikó

Tanítóképző Főiskola
Esztergom

Témavezető:

Hargita Gábor
főiskolai adjunktus

KÉZILABDÁZÁS TATABÁNYÁN
SZÜLETÉSTŐL NAPJAINKIG

A dolgozat sporthelytörténeti munka. Célja, hogy feltárja a tatabányai kézilabdázás múltját, születésétől napjainkig. A témát fejlődéstörténetében mutattuk be 1942-1988-ig. E folyamaton belül igyekeztünk feltárni a kezdeti nehézségeket /anyagi, erkölcsi, megbecsülés hiányát/. A következő szakaszban /1947-1988/ a sportág legeredményesebb időszakát mutatjuk be. /férfi-női, nagypályás-kispályás időszak, NB-II., NB-I. kupták külföldi szereplések stb./ A sportág fejlődéstörténetén keresztül kerestük a sportág eredményességét befolyásoló társadalmi és személyi tényezőket is. Ezzel a munkával is segítséget kívánunk nyújtani mindazoknak, akik e sportág fejlődését figyelemmel kísérik.

Tihanyi Dóra
Tanítóképző Főiskola
Esztergom

Témavezető:
Dr. Magyar György
főiskolai docens
kandidátus

A PESTI NEVELÉS SZELLEME A "NÉPTANÍTÓ" TÜKRÉBEN
A DUALIZMUS KORÁBAN /1867-1918/

A dolgozat azzal a céllal készült, hogy a szakirodalomban eddig még fel nem tárt elemi iskolai testi nevelésről, és ezen belül főleg a testgyakorlásról kialakult véleményeket összegyűjtse és elemezze.

Arra vállalkoztunk, hogy a Néptanító című lapban a vizsgált időszakban megjelent testi neveléssel kapcsolatos cikkeken keresztül bemutassuk az e téren mutatkozó elvi és gyakorlati kérdésekben tapasztalható útkeresés bizonytalanságát, ellentmondásait.

Igyekeztünk feleletet adni arra a kérdésre is, hogy milyen mélységben és mennyiségben szerepelt a testi nevelés az elemi iskolákban, és a mozgáskultúrát elősegítő ismereteket milyen tevékenységek segítségével tették élményszerűvé.

A dolgozat bemutatja azokat a motiváló tényezőket is, amelyek a testi nevelés körén belül a testgyakorlás és a sport révén hatással voltak a gyermekekre. A különböző nézetekből fakadó vélemények összegzésével és közreadásával a tanítók ismeret-szintjének bővítését kívántuk szolgálni.

Takács Marianna
Janus Pannonius Tudományegyetem
Tanárképző Kar
Pécs

Témavezető:
Dr. Papp Gábor
egyetemi adjunktus

A SPORTSZERŰSÉG SZEREPÉNEK VIZSGÁLATA KÜLÖNBÖZŐ
KORÚ ISKOLAI TANULÓKNÁL

Kutatásaim során - a teljesség igénye nélkül - arra törekedtem, hogy feltárjam, hogyan alakul az általam vizsgált tanulók sport-erkölcsi tudata, sportszerűsége és sportszerűtlenségre vonatkozó ismereti szintje.

Szeretném felszínre hozni a tanulók körében meglévő erkölcsi-szemléleti fogyatékoságokat.

Módszerként kérdőíves felmérést alkalmaztam. A felmérés során kiderült, hogy a tanulók etikai ismeret-szintje nem kielégítő. Az összehasonlító elemzések tanúsága szerint, nincs különösebb eltérés az etikai fogalmak ismeretében sem az életkor előrehaladtával, sem pedig a rendszeresen sportoló és nem sportoló tanulók között. A felmérést általános iskola 6. osztályában és középiskola 2. osztályában végeztem.

Virág János
Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Polgár Béla
főiskolai docens

A VAS MEGYEI KERÉKPÁRSPORT TÖRTÉNETE

A KEZDETEKTŐL 1945-ig

A nemzetközi és hazai kerékpársport kialakulásával és fejlődésével összhangban tárgyalt, sajátosan Vas megyei sportágtörténet.

Szombathelyen kívül - pontos és részletes, s főleg tényekkel bizonyított anyag alapján - bemutatja Körmend, Kőszeg, Sárvár, Szentgotthárd kerékpáros életét is. Az adatok felhasználhatók más, helytörténethez is kapcsolható kutatások indításához.

A dolgozat érdekes részletekkel is szolgál: pl. az Udvary fivérek torinói látogatása Kossuthnál; Szombathelyen megalakult országos szövetség rövid működése; a kerékpáros szakosztályok igen nagy száma; a szombathelyi sportélet jellemzése 1906-tól; a versenyzők és a vonat menetideje Budapest és Szombathely között; a Magyar Kerékpáros című sportlap, és nem utolsósorban a korabeli versenyek részletes tudósításai.

VI. A TECHNIKAI NEVELÉS TAGOZATAI

Doszpoly Iván zls.
MN Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola

Témavezető:
Végh Attiláné dr.
főiskolai docens

SZÁMITÓGÉPES OKTATÓPROGRAM A MIKROHULLÁMÚ HULLÁMVEZETŐK
ILLESZTÉSÉRE

A dolgozat a mikrohullámú hullámvezetők illesztési eljárásaira kidolgozott elágazásos oktatóprogram leírását tartalmazza. Ismerteti a személyi számítógépek oktatásbeli alkalmazásainak lehetőségeit, s ezen keresztül indokolja a témaválasztást, s világítja meg gyakorlati jelentőségét.

A program lehetővé teszi valamennyi illesztési eljárás megismerését és elsajátítását, s a $\lambda/4$ -es transzformátorral történő illesztést számfeladaton keresztül is bemutatja.

Dudás Gábor
Nehézipari Műszaki Egyetem
Kohó- és Fémipari Főiskolai
Kar, Dunaujváros

Témavezető:
Dr. Lendvai Csaba
főiskolai docens

SZÁMITÓGÉPES PROGRAM A GÉPELEMEK TANTÁRGY ÉKSZÍJ-
HAJTÁS ÉS FOGASKERÉKREKONSTRUKCIÓ CIMŰ FELADATAINAK
MEGOLDÁSAHOZ

A dolgozat tárgya egy számítógépes program, amely a gépelemek tantárgy ékszíjhajtás és fogaskerékrekonstrukció című feladatait tartalmazza. A megoldáshoz a kezelőnek előre rögzített ellenőrző kérdésekre kell válaszolnia, és a kérdésekre adott választól függően két szinten futtat tovább a program, illetve elégtelen felelet esetén a programfutás megszakad. A két tovább futó szint közül az egyik komplexen kidolgozza az adott feladatot, a másik táblázatos formában nyújt segítséget a feladatmegoldáshoz, így mentesíti a kezelőt a különböző szabványok előkeresésétől.

Dulana Saman Kothalawala
Debreceni Orvostudományi Egyetem
Általános Orvosi Kar

Témavezető:
Dr. Agócs László
egyetemi adjunktus

A SZÁMITÁSTECHNIKA ALKALMAZÁSA AZ ORVOSKÉPZÉSBEN

A szerző hasonló című pályamunkájában az orvosképzés jelenlegi problémáiról és nehézségeiről, valamint az oktatáskorszerűsítés lehetőségeiről és az erre alkalmazható legújabb módszerekről számol be. Egyben bemutat három, általa tervezett számítógépes oktatóprogramot, amelyek az anatómia, orvosi biokémia és orvosi bakteriológia oktatásában hatékonyan alkalmazhatók. Jelen előadásában a szerző az orvosi-bakteriológia oktató programot, egy - a pályamunka elkészítése /1987/ után kifejlesztett - gyógyszer adatbázist, valamint egy jelenleg kifejlesztés alatt álló receptíró programot mutat be.

Az oktatóprogramok SINCLAIR QL 128 k professzionális személyi számítógépen, BASIC nyelven íródtak. A "QL BACTERIOLOGY DATABASE" című program a Magyarországon előforduló összes patogén baktérium adatait, a "QL PHARMACOLOGY DATABASE" című program az összes hazai forgalomban levő gyári gyógyszerkészítmény adatait tartalmazza. A "QL PRESCRIPRITE" című program megkönnyíti az orvosi vények írását, megfelelően ragozza a latin gyógyszerneveket, lefordítja a számokat, és tartalmazza mindazokat az egyéb információkat, amelyek nélkülözhetetlenek a receptírás szempontjából. A fenti programok legnagyobb előnye az, hogy a tanításban, a tanulásban és mindennapi orvosi gyakorlatban egyaránt alkalmazhatók.

Hercegfalvi József
Kiss Kornél
Turi Tamás
Bánki Donát Gépipari Műszaki Főiskola

Témavezető:
Kovács Ágoston
főiskolai docens
Fücsök Ferenc
főiskolai adjunktus

TAPASZTALATOK EGY SZÁMITÓGÉPES VIZSGÁZTATÁSRÓL

A tudományos diákköri munka célja: tapasztalatszerzés egy számítógépes vizsgáról, és a kapott adatok alapján összevetés a klasszikus vizsgáztatási móddal.

A munka elvégzéséhez tartozik egy BASIC nyelvű program, amely Commodore-64 típusú számítógépre írtunk. A program két fő részből áll:

1. Tesztrész, mely ugyanazon kérdésekből minden vizsgázónak egyedi felépítésű tesztet készít, elbírálja a válaszokat, osztályoz és az eredményt tárolja.
2. Adatbázis kezelés /Napló/, ahol is a tanár megtekintheti a vizsgák eredményét, megkönnyítve így az adminisztrációs munkát.

Az adatok kiértékeléséhez tartozik egy beépített segédprogram, mely visszacsatolásként információkat nyújt a program készítőinek. Tárolja a felhasznált időt, az elrontott kérdéseket. Mindezekből választ kaptunk arra, hogy vajon elegendő idő állt-e a hallgatók rendelkezésére, volt-e olyan kérdés, melyre kiugróan sokan nem tudtak válaszolni, illetve a ponthatárok megfelelően voltak-e meghúzva.

További fejlesztési lehetőségként megemlítenénk a program alkalmassá tételét bármely kívánt vizsgához, illetve nyomtatóval az információk papírra vitelének lehetőségét.

Koczás József
Nagy József
Killián György Repülő Műszaki Főiskola

Témavezető:
Szabó László
mk.százados
adjunktus

A REPÜLŐGÉPEN ALKALMAZOTT PNEUMATIKUS MŰKÖDÉSŰ AUTOMATIKUS ELEMELVI MŰKÖDÉSÉNEK GRAFIKAI MODELLEZÉSE C-64-es SZÁMITÓGÉPEN

A "Mérés- és szabályozástechnika" c. tantárgy a szakalapozó tantárgyak közé tartozik, így ennek minél tökéletesebb elsajátítása a későbbi szaktárgyak szempontjából rendkívül fontos. A didaktikának azt a részét emeltük ki tudományos munkánkban, amely a "hogyan tanítok-at veszi célba. Munkánkban bemutatjuk a számítógép alkalmazásának egy lehetőségét az oktatásban a kiválasztott témarész szemléltetésére, ezzel elősegítve a tanár és a tanuló munkáját a végső pedagógiai és didaktikai cél elérése érdekében.

Dolgozatunkban öt programot mutatunk be, amelyek a repülőgép féklevéző-rendszerében alkalmazott pneumatikus működésű automatikus elemeket modellezi le C-64-es számítógépen. A program az adott tantárgynál bemutató, szimulációs, valamint gyakoroltató jelleggel alkalmazható.

Kovács Zsolt zls.

MN Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola

Témavezető:

Fekete László

mk. alezredes

SZÁMITÓGÉPES PROGRAM A MAGNETRON MŰKÖDÉSÉNEK
SZEMLÉLTETÉSÉRE

A dolgozat egy speciális mikrohullámú elektroncső
- a magnetron - működésének bemutatására C-128 számítógép-
re kidolgozott szemléltető programot tartalmaz.

A számítástechnika fejlődésének bemutatásán keresztül
összekapcsolja a számítógépeket az oktatással. Elenzi
a számítógépek oktatásában történő felhasználásának lehe-
tőségeit elsősorban a szemléltetés oldaláról.

Bemutatja a magnetronban lejátszódó fizikai folyamatokat,
amelyeket a programmal szemléltetni kíván. Ismerteti a
program felépítését, a főbb programrészek tartalmát, a
program működtetését.

A szerző összefoglalja a gyakorlati kipróbálás tapasztalatait is.

Ládonyi Ferenc

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola

Szeged

Témavezető:

Dr. Deák László

főiskolai adjunktus

MOLEKULASZERKEZETEK DEMONSTRÁLÁSA SZÁMITÓGÉPPEL

Dolgozatommal az egymással közvetlen kapcsolatban álló
atomok /pontosabban atomtörzsek/ térbeli geometriai
szerkezetének szemléltetéséhez, sajátosságainak felismeréséhez és a helyes térbeli képelemek kialakításához kívánok segítséget nyújtani.

A program C-64-es számítógépen lemezmeghajtóval használható.

A futtatás során a menüből kiválasztott atomtörzs a kívánt sebességgel forgatva, filmszerűen jelenik meg a képernyőn.

A program használatát a szerves kémia tanítására javaslom, gimnáziumban illetve a felsőoktatásban.

Ládonyi Ferenc
Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Kovács Zoltán
programtervező matematikus

SZÁMITÓGÉPES FÜGGVÉNYÁBRÁZOLÁSOK

Célom az volt, hogy olyan programot készítssek, amely legfeljebb kétváltozós valós függvényeket ábrázol előre megadott, illetve dinamikusan változtatható paraméterek /intervallum, nézőpont stb./ mellett. A program tetszőleges, az analízisben megszokott írásmóddal felírt függvényt képes ábrázolni. Pl.:

$$f(x,y) = \cos(\sin(\sqrt{x^2+y^2})) \cdot \exp(x-y) \cdot \log(y^2)$$

Kidolgoztam a programon belül olyan funkciókat, melyek a program oktatásbeli alkalmazhatóságát növelik:

- definiált függvények, illetve képek elmentése;
- elmentett függvényekre való hivatkozhatóság, pl.: ha az előbbi $f(x,y)$ függvényünket elmentettük, akkor helyes a következő definíció:

$$g(x,y) = f(\text{abs}(x), y - \log(x)) + \text{PI}$$

- felület nézőpontjának változtatása;
- intervallum kiválasztása;
- koordináta-rendszer rajzolásának KI/BE kapcsolása.

Az ábrázolás kétváltozós esetben axonometrikusan történik a felhasználó által megjelölt nézőpontból. A felület jól érzékelhető /vizuálisan/, ezt segíti a takart felületek elhagyása, illetve a határvonalak kihúzása.

Nánai Csaba
Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Dr. Zsiga Attila
főiskolai adjunktus
/kartográfus/

IZOVONALAS TÉRKÉPEK KARTOMETRIAI ELEMZÉSE SZÁMITÓGÉPPEL /ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI AZ OKTATÁSBAN ÉS A KUTATÁSBAN/

A jelenségek, vagy felületek azonos számértékű pontjait összekötő vonalakat izovonalaknak nevezzük. A kartográfiai szakirodalom az izovonalak közel 150 fajtáját különbözteti meg, és elsősorban tudományágak szerint csoportosítja azokat. Az ábrázolás pontossága összefügg az információk mennyiségével, a térképszerkesztő szakirányú ismeretével, az izovonalak értékközlésével, és az ábrázolásra rendelkezésünkre álló térképi felülettel. Az izovonalas térképek szerkesztési hibáinak oka az, hogy a rész-halmazból következtetünk a halmaz egészére. Az izovonalas kép a térképész által kreált egész halmaz. Ez a kép csak tudományosan indokolt esetben térhet el és hordozhat olyan információkat, amiket a részhalmaz nem jelzett. Az említett okok alapján az iskolai kartográfiában is igen gyakori izovonalas térképeket matematikai megfontolások alapján csoportosítom. Az előadásomban három számítógépes programot szeretnék bemutatni, amelyek a térképolvasást, a térbeli gondolkodás kifejlődését segítik. Az izovonalas térképek gyakran elméleti felületeket ábrázolnak, tehát a tanulók számára nem közvetlenül érzékelhető jelenség szemléltetéséről van szó. A térképolvasási készség fejlesztéséhez kidolgozott programjain:

1. Az izovonalas térkép metszetrajzát előállító program, ami lehetőséget nyújt bármely irányú egyenes mentén a metszet kialakítására.
2. Planimetráló és területi átlagokat képző program, ami elősegíti a tájegységi átlagok kiszámítását, gyorsítja a zárt görbék felületének meghatározását.
3. Térképi felületek meghatározását végző planimetráló program, ami alkalmas gazdasági felhasználásra is, ugyanis a táblanagyságok könnyen meghatározhatók vele.

Végül megjegyzem, hogy Commodore 64 személyi számítógépre készült programjaim nem a helyes válaszok kiválasztásával oktatnak, hanem a nehezen felfogható jelenségek elemzésével segítik azok megértését.

Nyerki Emil
Szendrey Gábor
Nehézipari Műszaki Egyetem
Kohó- és Fémipari Főiskolai Kar
Dunaújváros

Témavezető:
Lévay Éva
főiskolai tanársegéd

SZOCIÁLIS INTELLIGENCIA TESZT BEMUTATÁSA ÉS SZÁMITÓGÉPES
ÉRTÉKELÉSÉNEK LEHETŐSÉGE

Az intelligencia fogalmának kialakulása és mérésének lehetőségei. Guilford elképzelése az intelligencia-faktorokról. A szociális intelligencia négy faktorának ismertetése, és a mérésükre létrehozott tesztek bemutatása.

A francia tesztlapok ismertetése, az egyes tesztek lényege. A Franciaországban felvett tesztek eredményeinek ismertetése és elemzése. Egyéni vélemény és az alkalmazás lehetősége a hazai pedagógiában, illetve a tanárszakos hallgatóknál.

Szabadi Zsolt
Katonai Műszaki Főiskola
Budapest

Témavezető:
Végh Attiláné dr.
főiskolai docens

A TÁPVONALON TERJEDŐ ENERGIA BEMUTATÁSA SZÁMITÓGÉPES
SZEMLÉLTETŐ PROGRAM SEGÍTSÉGÉVEL

A dolgozat a mikrohullámú energiaterjedés bemutatására kidolgozott szemléltető programot tartalmazza ZX SPECTRUM 48 K számítógépre.

A számítógéppel történő szemléltetési lehetőségek elemzésén keresztül világítja meg a téma szemléltetésének ezt a - lehetséges módszerek közül legcélravezetőbb - módját. Ismerteti a program felépítését, a főbb programrészek tartalmát, a program működtetését, valamint a programrészek képernyőterveit.

A szerző kitér a program gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek, valamint bevalásának elvi elemzésére.

Szűcs Attila
Nehézipari Műszaki Egyetem
Kohó- és Fémipari Főiskolai Kar
Dunaújváros

Témavezető:
Dr. Fercsik János
főiskolai tanár

KONZULTÁCIÓ, ELLENŐRZŐ PROGRAM KÉSZÍTÉSE
SZÁMITÓGÉPEN

A számítógépes program készítésének feltételei. A programokkal szemben támasztott követelmények.

A számítógépes vizsgáztatás pedagometriai alapjai. Kérdéstípusok ismertetése, elemzése.

A példaprogram bemutatása. Részletes tartalmi tájékoztató, amely a program működését mutatja be.

A vizsgázók adatainak adminisztrációját segítő program készítésének módja, menete.

A példaprogram /programcsomag/ szerkezete. A programtörzs kialakításának módja.

A programok felhasználása.

Urbán Gábor
ELTE Természettudományi Kar
Budapest

Témavezető:
Dr. Vörös György
egyetemi adjunktus
Zsakó László
egyetemi adjunktus

FIZIKAI FELFEDEZÉSEK SZÁMITÓGÉPPEL

A dolgozat a fizika tanításához szükséges programok írásával, iratásával foglalkozik. Összefoglalja azokat az ismereteket, melyek átadására szükség van ahhoz, hogy a diákok írassák ezeket a programokat. Külön fejezetek foglalkoznak a két alkalmazással: a kísérletek kiértékelésével és a szimulációval. Az itt felsorolt anyag szakköri próbák alapján állt össze, a programokat pedig órán is használták jó eredménnyel.

Ferenczi László
Nagy Zoltán
Tanárképző Főiskola
Eger

Témavezető:
Dr. Hauser Zoltán
főiskolai adjunktus

SÉTA A KÖZLEKEDÉSI MÚZEUMBAN

A film tartalmát tekintve a technika tantárgy közlekedési ismeretek témaköréhez kapcsolódik.

A szárazföldi és a légi közlekedés történetébe pillanthatunk, és kapunk információkat a 10-14 éves tanulók életkori sajátosságainak megfelelően.

A film alapvető célja a Közlekedési Múzeumban történő tanulmányi séta /kirándulás/ előkészítése, de a témakör feldolgozásakor a motivációs célkitűzéseket is jól segíti megvalósítani.

Galampos Tamás
Tanítóképző Főiskola
Győr

Témavezető:
Adorján Gyula
főiskolai adjunktus

A GÉPTANI ALAPFOGALMAK KIALAKÍTÁSA A SZERELŐ-
ELEMEK TANÍTÁSA SORÁN AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA
1-4. OSZTÁLYÁBAN

A dolgozat betekintést nyújt a géptani alapfogalmak kialakításának menetébe az általános iskola alsó tagozatában.

A hipotézis után részletesen ismerteti a fogalomalkotás pszichológiai és logikai hátterét. Osztályonkénti bontásban tömören bemutatja a kialakításra kerülő alapfogalmakat, azok bővítési lehetőségeit, illetve az erre legalkalmasabb módszereket, eszközöket.

Tíz óravázlat segítségével példát mutat néhány módszer gyakorlati alkalmazására és a fogalmak kialakítására. Gyakorlati tanácsokkal szolgál a szerelőelemek használatának megkönnyítésére.

A dolgozat végül összegzi a tanítások tapasztalatait, ezzel is igazolva a hipotézist.

Geráné Révész Gabriella
Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Dr. Pitrik József
főiskolai adjunktus

BÜTORIPARI ZAJVEDELEM

Korunk nagy problémája a zajkibocsátó berendezések, eszközök számának növekedése. Dolgozatom egy konkrét üzem "zajosságán" keresztül mutatja be egy iparág gondjait. A dolgozat megírásához az ötletet az adta, hogy én is ennek az üzemnek a környezetében élek, és magam tapasztaltam, hogy /a mérési eredményekből számított/ a megengedettnél kb. 10 dB-el magasabb zajszint mennyire zavaró hatású. Mindez arra ösztönzött engem, hogy megtudjam, hogyan lehetne ezt a zajt csökkenteni. Ehhez a DELTERV szakemberei által készített zajcsökkentési terv volt segítségemre. A mérési eredmények és a terv bemutatásának figyelemfelkeltés a célja. Hiszen nekünk, mint leendő pedagógusoknak a feladata a jövő generációját úgy nevelni, hogy tudatosan küzdjenek a zaj ellen. Mint leendő technikusok tanároknak, munkánk során nagyon sok lehetőségünk is van arra, hogy a tanulókat úgy neveljük, hogy minél kevésbé "zajosan éljenek".

Kecskés Bertalan
Tanárképző Főiskola
Szombathely

Témavezető:
Dr. Kiss Miklós
főiskolai adjunktus

IRÁNYÍTÁSTECHNIKAI PÉLDÁK AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI
TECHNIKA TANÍTÁSÁHOZ

A dolgozat bemutatja az ember és környezete kapcsolatában a technika, a számítógép mint eszköz szerepét, rendszerezi a vonatkozó fogalmakat.

Vázolja a számítógép alkalmazási lehetőségeit az általános iskolai technika tantárgy oktatásában. Ezen belül elsősorban a "Bevezetés a mikroelektronika és számítástechnika alkalmazásaiba" tananyag feldolgozásához nyújthat hatékony segítséget.

Leírja három technikai rendszer - közlekedési lámpa és közvilágítási lámpa, lift, robot, - számítógéppel irányított modellezését. A szerző a modelleket és az illesztőegységet megtervezte, a mechanikai szerelőkészlet felhasználásával megépítette, a működtető programokat elkészítette, és módszert adott a tananyagba történő beillesztésre.

A dolgozatban bemutatott eszközök és módszerek a mellékelt kapcsolási rajzok, fotók, programlisták, ajánlások alapján csekély költséggel valamennyi általános iskolában megvalósíthatók.

Legény Sarolta
Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Dr. Pitrik József
főiskolai adjunktus

A TALAJ SZENNYEZÉSÉNEK KÖRNYEZETVÉDELMI KÉRDÉSEI, ANNAK BEMUTATÁSI LEHETŐSÉGEI AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

A talaj élő képződmény, amely a földkéreg elmállásából és szervesanyag maradványokból keletkezik. A talajképző folyamat lezajlásakor különféle tényezők hatnak a talajt képző anyagra, és különböző sajátosságú talajjá alakítják át. Sokféle talajtípus alakult ki. 12 darab talajmintát gyűjtöttünk, s ezek legfontosabb tulajdonságait vizsgáltuk. A talaj környezetvédelme szorosan összefügg a levegő, a vizek szennyezésével. A talaj a szennyezés végső befogadója. Az általános iskolai technikai nevelés során van lehetőségünk arra, hogy a talajnak mint mikro-környezetnek a szennyezési problematikájával foglalkozzunk. Talajmintába ültetett magvak viselkedését vizsgáltuk különböző szennyezettségek szimulációin, ezeket elemeztük. Ez a vizsgálódás könnyen elvégezhető az általános iskolai keretek között. Dolgozatunkkal segítséget szándékozunk nyújtani a technika tanárok környezetalkítás neveléséhez.

Zoltai Péter
Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Dr. Pitrik József
főiskolai adjunktus

LAKÁSFÜTÉS MODELLEZÉSE

A dolgozat tárgya egy számítógépes oktatóprogram, amely a 8. osztályos technika tantárgy "A" változatának A lakás fűtése c. témaköréhez illeszkedik. A program két képzeletbeli fűtési rendszer példáján keresztül két lehetséges szabályozási hatásmechanizmust mutat be, különböző beavatkozási lehetőségekkel. Így az első részben lehetőség van a környezeti hőmérséklet beállítására, valamint a különböző szobák típusának kezdeti meghatározására. Ez egyrészt a szabványban rögzített hőmérsékletek bemutatása miatt is érdekes, azonban itt lehet megbeszélni a lakásnak, mint rendszernek az optimális állapotát olyan komplex szempontokból, mint pl. a páratartalom, hőmérséklet hatásai a közérzetre, vagy a szükséges és elégséges energiafogyasztás. Az első részben a környezeti hőmérséklet alapján határozzuk meg a fűtővíz hőmérsékletét. Ez grafikus formában /kis "hőmérők"/ és numerikusan is megjelenik. A program második részében a lakás belső hőmérsékletét figyeljük, és a fűtővíz hőmérsékletét ennek megfelelően állítjuk be /egyedi fűtés/. Pl. kisgyerek van a lakásban, ezért magasabb hőmérsékletet állítunk be, vagy egy hosszabb távollét alatt az energiafogyasztást egy szükséges minimumra akarjuk csökkenteni. Az egyes programrészek tetszés szerint ismételhetők.

3. Oktatástechnika

Angyal Ferenc zls.

Tolpak Zoltán zls.

MN Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola

Témavezető:

Végh Attiláné dr.

Főiskolai docens

SZENLÉLTETŐ ESZKÖZRENDSZER A REFLEXKLISZTRON OKTATÁSÁHOZ

A dolgozat a reflexkisztron témakörének eredményes tanításához és tanulásához kidolgozott szemléltető eszközrendszer dokumentációját tartalmazza. A téma tanítási-tanulási nehézségeinek elemzésén keresztül indokolja a szerzők a számítógépre készült szemléltető programból, valamint a hangosított diasorból álló eszközrendszer szükségességét és jelentőségét.

A reflexklisztronban lejátszódó fizikai folyamatokat teszi vizuálisan érzékelhetővé a program, míg az oszcillátorcső felépítését, kivitelezési lehetőségeit, valamint gyakorlati alkalmazásait a semyáikus és realesztikus ábrákat tartalmazó diasor mutatja be.

A diasorhoz információ közlést, valamint ismeretellenőrzést szolgáló hanganyag is készült. Mindkettő elsősorban az önálló tanulás segítője, de felhasználható - a gyakorlattal ötvözött előadásokon - a frontális vagy csoportos munkához egyaránt.

Gál Ildikó
Horváth Zsolt
Tagai Andrea
Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Témavezető:
Dr. Zsiga Attila
főiskolai adjunktus
/kartográfus/

AZ 1:5 000 000-S MÉRETARÁNYU RELIEF-FÖLDGÖMB
ELKÉSZÍTÉSÉNEK TERVE, TECHNOLÓGIÁJA ÉS SZAKMAI
ELŐZMÉNYEI

Dolgozatunk a szakmai előzmények megértése érdekében rövid áttekintést ad a föld- és éggömbök történetéről. A glóbuszok térképtörténeti feldolgozása még hiányos, csupán Oswald Muris és Gert Saarman bécsi térképészek foglalkoztak azok történetével.

A kronológiai és nemzetközi áttekintés mellett foglalkozunk a domború térképek készítésének technikájával. A módszereket alkalmasságuk és használhatóságuk alapján osztályozzuk. Kitérünk az egyedi dombortérképek készítésének régi és mai technológiájára, ugyanakkor új módszereket és fogásokat is leírunk. Tájékoztatást kívánunk adni vállalkozásunkról/ amit már elkezdtünk/, történetesen a világ első olyan domború földgömbjének építéséről, ami az óceán fenékdomborzatát és a kontinensek felzínét is egységes elvek alapján jeleníti meg. Méreteire jellemző, hogy az átmérője 2,70 méter lesz, méretaránya pedig 1: 5 000 000. Építési anyaga poliuretán habanyag, műanyagok és gipsz.

Huba Tivadar
Csépanyi Tamás
VCSEK Rendőrtiszti Főiskola
Budapest

Témavezető:
Csefkó Tamás
főiskolai adjunktus

IGAZSÁGÜGYI ORVOSI BONCOLÁS

A dolgozat első részében a boncolás történeti áttekintését olvashatjuk. Ezt követően az egyes boncolási fajtákról /egy-két szakértős, igazságügyi orvosi/, a halottszemlééről tesz említést. Ebben a részben a hazai gyakorlat és elmélet bemutatására kerül sor.

Második részben a dolgozat oktatástechnikai szempontokat tartalmaz, kiemelve a videofilm oktatási célját, nevelési hasznát. Mellékletként tartozik a dolgozathoz egy forgatókönyv, ill. az ennek alapján készült videofilm. A film elkészítését az indokolta, hogy a bonctermi zavaró körülményeket kiküszöbölve a hallgatók megismekedjenek a boncolás különféle fázisaival.

Lachata István
Spiesz János
Ho Si Minh Tanárképző Főiskola
Eger

Témavezető:
Nagy István
főiskolai adjunktus
dr. Forgó Sándor
főiskolai adjunktus

TISZTA VIZET A POHÁRBA /KÖRNYEZETVÉDELMI HANGOSÍTOTT DIASOROZAT/

A diasorozat irodalmi feldolgozás alapján a vizek védelmének problémáit és feladatait tekinti át. A nyolcvannyolc diaképből álló munka több részre tagolódik:

- a víz általános jellemzése, szerepe
- szennyezettségének okozói, következményei
- vízvédelmi módszerek, feladatok.

A huszonkét perc alatt néhány dolgot csak érintőlegesen tárgyaltak az idő rövidege miatt.

A diasorozat mellé felhasználási útmutató is készült, amelyben az általános iskolák földrajz, biológia ill. részben fizika és kémia órákon való felhasználásra ajánlják. A szöveg mindvégig kihangsúlyozza az ember felelősségét, hiszen a környezetvédelem mindenki ügye. Fontos feladat ez, hiszen ma a Földön 1,3 milliárd embernek nincsen megfelelő mennyiségben és minőségben ivóvíze.

A környezetvédelemre való nevelést már gyermekkorban el kell kezdeni, s ennek fontos színtere az iskola. Minden tanár és tantárgy feladata ez, s ehhez nyújt segítséget a diasorozat. A dolgozat az egri tanárképző főiskola oktatástechnológiai csoportján készült, a "Kék bolygó" című levegővédelemmel foglalkozó diasorozat folytatásaként.

Schósz Éva
Comenius Tanítóképző Főiskola
Sárospatak

Témavezető:
Magi Antal
főiskolai docens

TRANSZPARENS-SOROZATOK HATÉKONY ALKALMAZÁSA A
KÖRNYEZETISMERET TANÍTÁSÁBAN

E dolgozatot tulajdonképpen két szekcióban lehetne szerepeltetni. Vagy a környezetismeret tantárgypedagógia, vagy az oktatástechnológia keretében. Az utóbbit tartjuk jobb megoldásnak, mert a szerző által készített nagyszámú /40 db/ írásvetítő transzparens - azok tervezése és házi kivitelezése - mintául szolgálhat a gyakorló pedagógusok részére. A "Hogyan készítsünk fóliasorozatot?" kérdésre a környezetismeretből vett példák során válaszolja meg, pedagógiai aspektus alapján. Először a 2. osztály mérési anyagának feldolgozásán /hosszúság, szélesség, magasság, térfogat, ürtartalom, köbtartalom, tömeg stb./ majd a 3. osztályban tárgyalt mágneses kölcsönhatás megértése folyamán mutatja be. Végül a 4. osztály "Helyzet és mozgás" c. rész felnőttek számára sem egyszerű követelményrendszerében tisztázza a relativitás fogalmát és mutatja be a gyakorlás általa javasolt módszereit.

A szerző által felhasznált forrásmunkák felsorolása után két összefoglaló óra /2. osztály: Mérések, 4. osztály: Helyzet és mozgás/ gondos, pontos leírását nyújtja.

Szilveszter László
Killián György Repülő Műszaki Főiskola

Témavezető:
Molnár Gyula
mk.főhadnagy, oktató

SZABÁLYOZHATÓ FÚVÓCSŐ MŰKÖDÉSÉT
BEMUTATÓ MODELL

A homológ modell felhasználása az oktatás szemléltetésére.

Az elkészített berendezés előnyei.

Szabályozható, működő keresztmetszetű fúvócső által létrehozott tolóerő meghatározása számítással.

A tolóerő mérése, tolóerő-mérőpadok típusai.

A működő modell leírása, ingás rendszerű tolóerő-mérőpad felépítése és működése.

Darázs Tibor
Karóczkai Margit
Tanárképző Főiskola
Eger

Témavezető:
Burnóczky Zoltán
főiskolai tanársegéd

KÖZLEKEDÉSI ISMERETEK OKTATÁSA AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA
FELSŐ TAGOZATÁBAN

Véleményünk szerint a jelen pillanatban érvényben levő általános iskolai tantervben a közlekedési ismeretek témára fordított idő nem elegendő /osztályfőnöki órák 3-7. osztály/. Baleseti statisztikák e két évfolyamban jelentős csökkenést mutatnak.

Közlekedési szakreferensi tapasztalatainkra támaszkodva, elkészítettük a téma részletes feldolgozását a technika tantárgy keretének terhére. A négy osztályban 10-10 órát terveztünk, amelybe belesűrítendő a szükséges közlekedési ismeretek átadása. A tervezet nem egy KRESZ-tanfolyam vázlata! Alkalmazkodtunk az életkori sajátossághoz és törekedtünk a játékoságra. Tisztában vagyunk azzal, hogy senki nem 10 évesen kezd el közlekedni, hanem már vannak korábbi ismeretei. A teljesség érdekében mégis végig jártuk az utat az alapfogalmaktól kezdve és fokozatosan bővítve az ismeretanyagot.

Ebből adódóan: az 5. osztályban a gyalogos közlekedés, a 6. osztályban a biztonságos kerékpáros közlekedés, a 7-8. osztályban segédmotor kerékpáros közlekedés elsajátítása a célunk. Az általunk összeállított anyag segítségével minden pedagógus könnyen boldogul. Azzal az elhatározással kezdtünk munkánkhoz, hogyha egy kevéssel is csökkenteni tudjuk a balesetek számát, már megérte a fáradságot!

Fehér Éva
Tanítóképző Főiskola
Jászberény

Témavezető:
Nagy János
főiskolai adjunktus

A HELYES KÖZLEKEDÉSI MAGATARTÁSRA NEVELÉS LEHETŐSÉGEI AZ
ALSÓ TAGOZATBAN

A szerző problémafelvetése:

- szükséges-e, hogy a motorizáció növekedésével arányosan nő a gyermekbalesetek száma?

Feltáró és feldolgozó módszerei kiterjednek:

- baleseti statisztikai adatok elemzésére
- a 6-10 éves korosztály tényleges közlekedési ismereteire és arra, hogy ezek hogyan érvényesülnek magatartásuk szabályozásában
- pedagógusjelöltek és működő pedagógusok mit terveznek és tesznek annak érdekében, hogy a tanulók helyesen tudjanak közlekedni
- elemzi a tantervi anyagot, rámutat annak bővítési és korszerűsítési lehetőségeire

Összegző következtetése az, hogy az iskolai lehetőségeken kívül a társadalmi összefogás, a felelősségtudat együttes érvényesülésével csökkenthető ténylegesen a gyermekbalesetek száma.

Herget Klára
Tóth Zoltán
Tanítóképző Főiskola
Kaposvár

Témavezető:
Jani Tibor
főiskolai docens

A KÖZLEKEDÉSRE NEVELÉS LEHETŐSÉGEI
AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA 1-4. OSZTÁLYÁBAN

Dolgozatunk megírásának célja, hogy feltárjuk az alsó tagozatos gyerekek közlekedésre nevelésének célját, feladatait, problémáit, megmutatva azokat a nevelési-oktatási területeket, módszereket, eszközöket, amelyek lehetőséget adnak a fejlesztésre. Elméleti kutatásainkat a gyakorlatban végzett felmérésekkel támasztottuk alá. Tesztjeinket két városban /Komló, Kaposvár/ 3. és 4. osztályos tanulói töltötték ki.

A felmérés célja a közlekedési műveltség és a közlekedési ismeretszint feltárása volt. A kapott eredmények igazolták kiindulópontunkat, amely szerint a technika rohamos fejlődésével nem tartott lépést az emberek közlekedési kultúrájának a fejlődése.

Korunkban nem elég hatékony a helyes közlekedésre nevelés az általános iskolában.

A tesztek eredménye során érdekes összehasonlítást tettünk a 3. és 4. osztályos tanulók teljesítménye között, megállapítva azt, hogy a 3. osztályban elért jobb eredmények a hatékonyabb oktatásnak köszönhetőek.

Horváth Rolland
Közlekedési és Távközlési
Műszaki Főiskola
Győr

Témavezető:
Dr. Schillinger Rezső
főiskolai adjunktus

TRANZIENS MENETVIZSGÁLATOK A TANULÓ
GÉPJÁRMŰVEZETŐK GYAKORLATI OKTATÁSÁBAN

A TDK dolgozat a már korábban megkezdett menettransziens vizsgálatok eredményeit is felhasználva, egy tanuló-gépjárművezető képzettségi szintjét vizsgálja menettransziens felvételek segítségével. E célból a győri ATI egy 1300-as LADA tanuló-gépkocsiját felműszereztek, majd egy adott típusútvonalon egy tanulóvezető gyakorlati vezetését vizsgálták. A nyert adatokat folytonos kiírón rögzítették, majd azokat részben statisztikailag, részben tipusesetenként elemezték. Megállapításra került, hogy a menettransziens vizsgálatok eredményei megfelelő indikátorul szolgálhatnak a differenciált gyakorlati oktatás megvalósításához, azaz az oktató a szubjektív döntéseihez egzakt módon mért jellemzőket is segítségül hívhatná. További célkitűzés, hogy a városi menetvizsgálatokon túlmenően a rutinpálya egyes feladatait is vizsgálják és az eredményeket standardizálják.

Nagy Ildikó
Zsupos Andrea
Óvóképző Intézet
Hajdúböszörmény

Témavezető:
Szemán Józsefné dr.
főiskolai docens

AZ ÓVODAI KÖZLEKEDÉSRE NEVELÉS
HATÉKONYSÁGÁNAK VIZSGÁLATA

Az intézményekben folyó közlekedésre nevelés az utóbbi évtizedekben került napirendre. Ezen belül is kiemelt szerepet kapott az alapozó nevelés. Napjaink központi feladata a közlekedésre nevelésben a tárgyi és személyi feltételek javítása. Pályamunkánkban azt vizsgáljuk, hogy az eltérő településeken miként alakulnak a közlekedésre nevelés tárgyi, személyi vonatkozásai, illetve ezek hatása a gyermek közlekedési ismereteire.

A kutatás módszerei: kérdőíves felmérés egy megye 12 településének 36 óvodai csoportjában dolgozó óvónők körében, 324 közlekedési témájú gyermekrajz mennyiségi és minőségi elemzése.

A feltárt adatok elemzése, értékelése alapján megállapítható, hogy a vizsgált települések ingergazdagsága, közlekedési vonatkozásban igen eltérő. Ezek kiegyenlítése az óvodai nevelésben nem elég tudatos. Kevés az óvodákban a közlekedési szakreferens, az eszközök mennyisége a közepesen ingergazdag közlekedési környezethez épült óvodában a legtöbb. A csoportszobában használt közlekedési játékeszköz-készlet megfelelő, az udvari játékeszközök mennyiségi és minőségi vonatkozásban sem igazodnak a település és az életkor igényeihez.

A közlekedési témájú gyermekrajzok a települések ölményhatásait, a gyermekek verbálisan rögzült szabályismeretét tükrözik.